

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZAVIDOVIĆI
OPĆINSKI NAČELNIK

NACRT

Broj: 02-40-3725/17-AP-2
Datum: 18.10.2017. godine

STRATEGIJA

KULTURNE POLITIKE OPĆINE ZAVIDOVIĆI ZA PERIOD 2018. – 2023. GODINE

Sadržaj

1. Uvodni dio.....	3
2. Kulturna baština.....	5
3. Ustanove kulture.....	12
a) Javna biblioteka.....	12
b) Centar za kulturu.....	21
4. Umjetnost.....	27
5. Kulturne manifestacije.....	33
6. Anketa o stanju i potrebama iz oblasti kulture.....	35
7. Zaključak.....	44

UVOD

Pojam, definicija i zakonska regulativa iz oblasti kulture

Pojam kulture se definiše na razne načine. Postoji više definicija pojma kulture, polazeći od različitih aspekata razmatranja fenomena kulture.

Kultura je cjelokupno društveno naslijeđe neke grupe ljudi, to jest naučeni obrasci mišljenja, osjećanja i djelovanja neke grupe, zajednice ili društva, kao i izrazi tih obrazaca u materijalnim objektima. Riječ kultura dolazi iz latinskoga *colere*, što je značilo: nastanjivati, uzgajati, štiti, štovati.

Naime, klasične definicije kulture se koncentrišu na umjetnost i kulturnu baštinu, a „nove“ definicije „na šire tumačenje kulture kao načina života“ i sistema vrijednosti.

Sa sociološkog aspekta kultura u općem smislu definiše se kao cjelokupan produkt čovjekovog djelovanja bez uticaja prirode, što kulturu kao pojam intergiše u sistem zajedno sa materijalnom kulturom ili civilizacijom. Stoga je važno poći od duhovnog aspekta definisanja kulture u užem smislu kao tekovine umne djelatnosti čoveka od najranijih vremena do danas. Kultura u ovom smislu obuhvata sva duhovna dobra i vrijednosti kao što su: država i pravo, norme ponašanja, sredstva sporazumjevanja, religije, znanje, vaspitanje i obrazovanje, nauka, filozofija, umjetnost, ideologija, navike, običaji itd.

Kultura u užem smislu obuhvata samo duhovna dobra. Jedna od osnovnih funkcija kulture jeste prenošenje kulturnih dobara i vrijednosti na pojedince i grupe, sa generacije na generaciju, sa koljena na koljeno.

Strategija kulturne politike u BiH definiše kulturu na sljedeći način: „Kultura u svom najširem smislu predstavlja "život ljudi u svojoj sveobuhvatnosti", dok u svom kudikamo užem smislu obuhvata "vrijednosti koje stvara" ili, još uže, "umjetničku aktivnost u svojoj raznolikosti" (Strategija kulturne politike u BiH, 2008:6).

U Ustavu Bosne i Hercegovine se ne spominje područje kulture kao područje od posebnog interesa za državu Bosnu i Hercegovinu. Ustav Federacije Bosne i Hercegovine u članu 4., stav (1), daje ovlasti kantonima za stvaranje i provedbu kulturne politike. U skladu sa tim članom, u ustavima gotovo svih kantona, izuzev Kantona 10, nalazimo istu odredbu u okviru odredbi kojima se propisuju nadležnosti kantonalnih vlasti. Članom 2. stav (1) i (2) Poglavlja V. 1. Ustava Federacije BiH je propisano da „svaki kanton može prenijeti svoje ovlaštenje na općinu i grad na svojoj teritoriji ili na federalnu vlast“, te da „svaki kanton može na općinu i grad na svojoj teritoriji prenijeti ovlaštenja u vezi s obrazovanjem, kulturom, turizmom, lokalnim poslovanjem i humanitarnom djelatnošću te radiom i televizijom, a dužan je to učiniti ako u pogledu nacionalnog sastava većinsko stanovništvo te općine, odnosno grada nije većinsko stanovništvo u kantonu kao cjelini“.

Ustav Zeničko-dobojskog kantona u članu 18., stav (1), tačka d), spominje oblast kulture i to na način da se uz ostale nadležnosti Kantona propisuje i *nadležnost za utvrđivanje i provođenje kulturne politike*. Članom 37. stav 1. Tačka f) Ustava Zeničko-dobojskog kantona je utvrđeno da Skupština Kantona „donosi zakone i ostale propise za izvršavanje kantonalnih nadležnosti“. Članom 50. Ustava je rečeno da je Vlada Kantona nadležna za „provođenje kantonalne politike i predlaganje i izvršavanje kantonalnih zakona i drugih propisa.“

Zakoni koji se odnose na regulisanje oblasti kulture su na području našeg kantona:

1. Zakon o javnom informisanju („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 13/98)
2. Zakon o bibliotečkoj djelatnosti („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 8/99)
3. Zakon o zaštiti kulturne baštine („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 2/00)

4. Zakon o pozorišnoj djelatnosti („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 3/02
5. Zakon o muzejskoj djelatnosti („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 15/03)
6. Zakon o samostalnim umjetnicima („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 2/05)
7. Zakon o arhivskoj građi („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 4/06)

Iz navedenog se jasno vidi da nadležnost za utvrđivanje i provođenje kulturne politike u Federaciji BiH imaju kantoni, a da su na području Zeničko-dobojskog kantona za utvrđivanje i provođenje kulturne politike nadležni: Skupština i Vlada Kantona, Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport i jedinice lokalne samouprave.

Kompleksnost sistemskog regulisanja kulture i nejasnog definisanja nadležnosti često dovodi jedinice lokalne samouprave u nezahvalan položaj tako da jedinice lokalne samouprave nisu u mogućnosti adekvatno odgovoriti na potrebe afirmisanja kulture i kulturnog djelovanja na sistemski i institucionalan način, a prvenstveno zbog nedostatka finansijskih sredstava.

Izrada Strategije kulturne politike Općine Zavidovići nameće se kao neophodnost za sveobuhvatno analiziranje stanja iz oblasti kulture, njegovanja postojeće kulturne tradicije lokalnog stanovništva, te iniciranja i izrade strateških ciljeva i planova djelovanja iz oblasti kulture kako bi se ubuduće gradili i usvaršavali novi kulturni sadržaji i standardi.

Ako uzmemo u obzir da izrađenu Strategiju kulturne politike nema niti jedna Općina na području Zeničko-dobojskog kantona, dok je Zeničko-dobojski kanton jedini kanton u Federaciji BiH koji ima usvojenu Strategiju kulturne politike kao strateški dokument, tome se potreba za izradom i usvajanjem jednog ovakvog strateškog dokumenta na lokalnom nivou nameće kao neophodnost.

Strategija kulturne politike općine Zavidovići omogućila bi detaljnu razradu javne politike iz oblasti kulture na nivou općine. Također bi omogućila sistematsko djelovanje u očuvanju lokalnog materijalno-duhovnog kulturnog naslijeđa.

Urađena je analiza trenutnog stanja iz oblasti kulture, te je provedena anketa o stanju iz oblasti kulture i kulturnim potrebama lokalnog stanovništva.

U Strategiji kulturne politike općine Zavidovići 2018.-2023.g. razređeni su Strateški ciljevi i plan djelovanja iz oblasti kulture na lokalnom nivou.

Strategija razmatra značajna pitanja i nudi adekvatna i realno provodiva rješenja, a neka od značajnijih su: njegovanje kulturne baštine, uspostava evidencije i Registra materijalne i nematerijalne kulturne baštine, formiranje Savjeta za kulturu na nivou općine koji bi kao kompetentno tijelo vršio savjetodvnu funkciju o svim pitanjima od kulturnog značaja, unaprijedio bi se i promovisao rad javnih ustanova iz oblasti kulture, podsticao rad kulturno-umjetničkih društava, promovirao i podržavao rad književnih, likovnih, muzičkih i drugih umjetnika, uložili bi se naponi za formiranje Kulturnog kluba mladih, Gradske galerije i Zavičajnog muzeja, promovirala međuopćinska, međukantonalna, međuregionalna i međunarodna sradnja javnih ustanova i udruženja iz oblasti kulture, razvijala bi se ponuda kulturnih sadržaja za stanovništvo sa posebnim potrebama i invaliditetom, formirao Gradski hor i Gradski orkestar, razvijao "kulturni" turizam itd.

Uzimajući u obzir da je općina Zavidovići jako mlada u historijskom smislu, njeno kulturno naslijeđe je veoma respektabilno. Ostaci kulturnog i civilizacijskog djelovanja sežu u prošlost daleko prije samog utemeljenja urbanog jezgra grada i pominjanja naziva grada. U gradskom području općine Zavidovići, prije nešto više od stotinu godina, egzistiralo je 15 naroda i narodnosti što je u kulturno-civilizacijskom smislu predstavljalo Evropu u malom.

Stoga, značajan doprinos ovakvog Dokumenta jeste stremljenje ka očuvanju kulturnog naslijeđa, te ponuda pravaca i razvoja budućeg kulturnog djelovanja.

KULTURNA BAŠTINA

Materijalna kulturna baština

U dokumentima međunarodnih organizacija na različite se načine definira kulturna baština. Baština (ponekad djedovina ili očevina) se odnosi na imanje koje je naslijeđeno iz prošlosti bilo da je riječ o materijalnom ili nematerijalnom dobru, sve ono što se smatra vrijednim za čuvanja. Najčešće citirana definicija je sadržana u UNESCO-voj Konvenciji o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine koja je usvojena 1972.godine. Potpisujući Konvenciju, države priznaju da kulturna baština koja se nalazi na njihovom teritoriju i koja je upisana na Popis svjetske baštine sačinjava svjetsku baštinu, a njezina zaštita je dužnost i nacionalnih država i međunarodne zajednice kao cjeline.

Ideja svjetske baštine nije zasnovana na suprotnosti sa nacionalnim kulturnim identitetima, nego na međusobnom prožimanju. Naime, pravo na nacionalnu kulturu jedno je od osnovnih ljudskih prava, a osnovne odlike nacionalnog identiteta su jezik, tradicija i kulturna baština, te osjećaj nacionalne pripadnosti. Kulturna baština je jedan od nositelja odlika identiteta određene zajednice. Očuvanje kulturne baštine istovremeno je i očuvanje razlika koje pojedine zajednice baštine.

Kulturno-historijski kapital u općini Zavidovići heterogen je u najboljem značenju te riječi, obuhvatajući kulturna dobra nastala u širokom rasponu od predhistorijskih i antičkih do srednjovjekovnih, osmanskih i modernih vremena. To je jedna od presudnih činjenica koja je djelovala na tok i sadržaj kulturnog razvitka Zavidovića.

Sama oblast kulturne baštine na području Zeničko-dobojskog kantona je regulisana Zakonom o zaštiti kulturne baštine („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 2/00). Zakonom se utvrđuju mjere zaštite i korištenja dobara baštine, prava i obaveze vlasnika dobara baštine i nosioci njene zaštite. Zakon predviđa postojanje kantonalnog Zavoda za zaštitu baštine koji bi se starao o zaštiti, korištenju i obnovi dobara baštine. On bi imao zadatak voditi Registar dobara baštine i pružati stručnu pomoć organima vlasti i vlasnicima baštine. Nažalost, Zavod nikada nije formiran. Samo nepostojanje Zavoda na nivou Kantona i muzeja na nivou općine Zavidovići onemogućava sistematsku i plansku brigu o kulturnoj baštini na području kako Kantona tako i same općine.

Pod *kulturnom baštinom* podrazumijavaju se:

-Spomenici: djela arhitekture, monumentalna vajarstva i slikarska djela, elementi ili struktura arheološkog karaktera, natpisi i grupe elemenata koje imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost sa historijskog, umjetničkog ili naučnog gledišta;

-Grupna zdanja/Graditeljske cjeline: grupe izolovanih ili povezanih građevina, koje po svojoj arhitekturi, jedinstvu i uklopljenosti u pejzaž predstavljaju izuzetnu univerzalnu vrijednost historijske, umjetničke ili naučne tačke gledišta.

Općina Zavidovići obiluje značajnim resursima prirodne i kulturno historijske baštine. Na samoj zaštiti afirmaciji kulturne baštine na našoj općini nije puno urađeno niti je započela identifikacija i klasifikacija kulturnih dobara. Pouzdano se zna za određene lokalitete od kulturnog i historijskog značaja ali oni nisu dovoljno istraženi niti evidentirani.

Najkonkretnije korake u osiguranju zaštite kulturnog naslijeđa učinila je Komisija ili Povjerenstvo za očuvanje nacionalnih spomenika BiH koja je proglasila nacionalnim spomenicima dva spomenika, i to :

Manastir Vozućica u Vozućoj graditeljska cjelina 06.1-21043/03.20.01.2004.godine, a koji se sastoji od crkve Sv. Trojice, potiče vjerovatno iz 16 st. a prvi put se spominje 1617.godine. Danas je u vlasništvu Srpske pravoslavne crkvene općine Zavidovići; predstavlja značajan ostatak srednjovjekovne arhitekture.

Manastir Vozućica

Smješten je pored riječice Vozućica, u njenom srednjem toku, udaljen 6 km od gravitacionog naselja Vozuća, odakle do manastira vodi makadamska saobraćajnica, paralelno sa živopisnom riječicom Vozućicom. Manastir je izgrađen na veoma zaklonjenom mjestu, ispod planinske kose Stolovaš, na starom putu od Vareša prema dolini Spreče.

Naime prvi pisani podatak o manastiru Vozuća potiče iz Turskog-Osmanskog perioda, tačnije 1617.godine u dokumentu koji se još nalazi u manastiru Žitomislići kod Mostara. Na osnovu ovog podatka može se pretpostaviti da je manastir Vozuća nastao krajem 16. ili početkom 17.vijek, dakle u isto vrijeme kada i mnogi drugi bosanski manastiri.

Stara džamija u selu Rujnica graditeljska cjelina 06.1-02-3-71/10-5.10.02.2010.godine, a čine je džamija, harem sa mezarjem i levha (rečenice iz Kur'ana krasopisno ispisane arapskim pismom po zidovima džamija i muslimanskih kuća) iz 1923/23.

Džamija u Rujnici

U selu Kurtići u podnožju planine Ozren, 1903. godine sagrađena je džamija koja je bila u upotrebi do 1918.godine kada je demontirana i volovskim zaprežnim kolima prenesena u Rujnicu, općina Zavidovići. U Rujnici je stara džamija funkcionisala do 1934.godine kada su mještani odlučili da na istom mjestu sagrađe novu. Tako je džamija u Rujnici 1934/1935.godine izgrađena od tvrdog materijala, a jedinu uspomenu na prvobitnu džamiju predstavljala je ugrađena njena prvobitna drvena munara. Ova džamija je bila u funkciji sve do 1988 god. Tada je zbog vremenskog nagrizanja počela propadati i nije više bila uslovna za obavljanje vjerskih obreda.

Medžlis Islamske zajednice Zavidovići podnio je 2007. godine prijedlog Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika za proglašenje stare džamije u Rujnici nacionalnim spomenikom. Komisija je na svojoj 48. sjednici donijela odluku i džamiju proglasila nacionalnim spomenikom. Dokumentarni film o njoj, autora Emira Aličića, osvojio je prvo mjesto na konkursu koji je 2011.godine raspisalo Federalno ministarstvo kulture i sporta, na temu „Graditeljsko naslijeđe u Bosni i Hercegovini“.

Oko džamije su nišani sa natpisima iz 19.-tog stoljeća. Džamiju u Rujnici u svojim naučno istraživačkim radovima spominju Madžida Bećirbegović, u radu pod naslovom „Džamije sa drvenom munarom u Bosni i Hercegovini" i Jusuf Mujkić u radu pod naslovom „Zavidovići kroz historiju: društveno-ekonomski i kulturni razvoj područja zavidovičke općine od polovine XV do kraja XX vijeka“.

Pored navedenog postoji značajan broj kulturno-historijskih i vjerskih spomenika koji trebaju biti predmet budućih istraživanja i valorizacije:

Nalazi iz kasnog bronzanog doba otkriveni su u Hrgama, Kamenici i Potpaljeniku, a gradine iz bronzanog i starijeg željeznog doba pojavljuju se u dolinama i pobrđu rijeka Krivaja i Gostović.Tu su pronađeni jedno koplje, jedne bakarne i bronzane rukavice, dijelovi

zemljanog posuđa i predmeti u obliku bodeža i sječiva. Trenutno se nalaze u Sarajevskom muzeju.

Iz rimskog perioda do sada je pronađeno veoma malo materijalnih ostataka, ali to ne znači da naš kraj u ovo doba nije bio nastanjen. Nazivi *gradac* koje susrećemo u mjestima Vukovine i Mahoje upravo upućuju na to da je naš kraj bio nastanjen u doba Rimljana.

Srednjovjekovna utvrđenja na planini Stog i na brdu Gradić, pola sata hoda zapadno od Stoga, koja su gotovo potpuno u ruševinama građena su koncem XIV i početkom XV stoljeća u svrhu kontrolisanja srednjovjekovnih puteva dolinama rijeka Krivaja i Gostović.

Ogromni kameni nadgrobnni spomenici Stećci, u narodu poznati kao "mramorovi" ili "grčka groblja" najstariji su srednjovjekovni spomenici sačuvani u ovim krajevima. Nekropole stećaka rasute su po cijelom području općine, a po svojoj ljepoti ističu se stećci u Bešama. Zatim čitava grupa stećaka leži pored puta Zavidovići-Hajderovići na mjestu gdje je nekada bilo naselje Mramorje. Kod Pašinog Konaka nalazi se jedna veća nekropola, u blizini sela Bratanovići, kod sela Dragovića, ispod Podsjelova kod sela Čevaljuše, u Mahoju na njivi „Mramorje“, u Stojanovićima, Slavićima, Kućicama, Stipovićima i na nekim drugim mjestima.

Ruševine manastira Udrim (Sv. Pantelej) 12 km uzvodno uz rijeku Gostović od Zavidovića, a koji je građen koncem XVI i početkom XVII stoljeća.

Manastir Vozućica, izgrađen u istom srednjovjekovnom periodu, proglašen je nacionalnim spomenikom pod zaštitom države od strane Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH.

Džamije u selima Rujnica i Bajvati izgrađene su početkom XX stoljeća.

Turbe u Bešama-Bajvati, Mjesna zajednica Gostović, nepoznatog je porijekla.

Ostaci mezarja u Davulijama (Ridžali-Alići), vakufska zadužbina a trenutno se nalazi u privatnom vlasništvu.

Katolička župna crkva i Pravoslavna crkva u Zavidovićima, izgrađene početkom XX stoljeća, renovirane i očuvane u funkciji vjerskih objekata.

Stare bosanske stambene kuće, tipične arhitekture i načina gradnje, nalaze se u seoskim naseljima na području općine. (Bajvati, Borovnica, Paravci i dr.)

Zgrada stare željezničke stanice u sjedištu općine, izgrađena 1897.godine, koja je trenutno u funkciji kao stambeni objekat;

Ulica "S.Radića", zvana "Crkvena", izgrađena koncem XIX i početkom XX stoljeća, kao niz stambenih i poslovnih objekata, predstavlja jedino sačuvano staro gradsko jezgro.

Zgrada zvana "Kantina", sjedište kulturnog i društvenog života na početku razvoja grada, bila u vlasništvu IP "Krivaja", prodana privatnom licu, nalazi se u fazi rušenja.

Poslovna zgrada IP "Krivaja", zvana "Vila", zgrada starog Dječijeg vrtića i zgrada u kojoj je smještena poslovnica "Elektro-distribucije", izgrađene koncem XIX i početkom XX stoljeća, renovirane i zaštićene od propadanja zahvaljujući aktuelnim vlasnicima i korisnicima, predstavljaju dijelove arhitekture iz vremena početaka razvoja grada.

Kuća dr. Pinkasa Bandta u Ul. Naselje solidarnosti, izgrađena početkom XX stoljeća kao stambeni objekat sa ambulantom, renovirana i sačuvana, u funkciji stambenog objekta. Handžića kuća, zvana «Vila» u Ulici Čumurana, porodična kuća izgrađena početkom XX stoljeća, renovirana i očuvana u funkciji stambenog objekta.

Jevrejsko groblje, zapadno od Pravoslavne crkve, ulica Matije Gubca.

Dom kulture Zavidovići, izgrađen 1956.godine, predstavlja sjedište kulturnog i društvenog života općine od momenta svoje izgradnje, dijelovi zgrade su devastirani, a JU "Centar za kulturu" koja ima sjedište u zgradi, zajedno sa Općinom i ZE-DO kantomom radi na projektima njenog renoviranja i zaštite u cilju potpunog ostvarenja funkcije zbog koje je izgrađen.

Kamene kugle, na lokalitetu Duboki potok, selo Grab, nepoznatog porijekla, nisu naučno i arheološki istražene i valorizovane, ali posljednjih godina postaju nezaobilazno mjesto posjetiocima iz cijelog svijeta koji dolaze u ovaj dio BiH.

Muzejske zbirke i eksponati:

- Zavičajna zbirka, JU Javna biblioteka Zavidovići;
- Zbirka fotografija o razvoju grada – općine i zdravstva na ovom području, JU Dom zdravlja Zavidovići, IP "Krivaja" Zavidovići;
- Muzejska zbirka (fotografije, postrojenja, parna uskotračna lokomotiva) o razvoju drvne industrije na ovom području, IP "Krivaja" Zavidovići;
- Zbirka starih fotografija i predmeta iz života i rada stanovnika Župe zavidovičke, HKD "Napredak" Zavidovići.
- "Spomen soba", zbirka predmeta, fotografija i dokumenata o zbivanjima na području općine iz perioda odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992.–1995.godina, JOB "Unija veterana" Zavidovići-JU "Centar za kulturu".

Kao što se iz naprijed navedenog vidi, Općina Zavidovići raspolaže sa značajnom kulturno-historijskom baštinom, koja iz razno-raznih razloga nije na pravi način valorizovana, a pitanje uništenih, devastiranih i ugroženih spomenika kulture nije dobilo svoju afirmaciju u momentu kad su se ti procesi odvijali. Nadležna općinska Služba dala je određeno mišljenje o kvaliteti zaštite kulturne baštine i identificirale barijere i teškoće sa kojima se susreću u procesu zaštite baštine:

- Nedostatak subjekata koji se organizirano i sistematski bave kulturnom baštinom
- Ne postoji dovoljan kadrovski potencijal i namjenskog prostora
- Nedovoljno izdvajanje za kulturu
- Kolektivna nebriga za kulturnim naslijeđem
- Nedostatak promocije i prezentacije kulturne baštine

Nematerijalna kulturna baština

Nakon više od trideset godina od usvajanja Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, UNESCO 2003. godine usvaja Konvenciju o zaštiti nematerijalne kulturne baštine. U članu 2 Konvencije se pod nematerijalnom baštinom podrazumijeva: „vještine, izvedbe, izričaje, znanja, umijeća, kao i instrumente, predmete, rukotvorine i kulturne prostore koji su povezani s tim, koje zajednice, skupine i u nekim slučajevima, pojedinci prihvaćaju kao dio svoje kulturne baštine“.

Ovu nematerijalnu kulturnu baštinu, koja se prenosi iz naraštaja u naraštaj, zajednica i skupine stalno iznova stvaraju kao odgovor na svoje okruženje, svoje međusobno djelovanje s prirodom i svojom poviješću koja im pruža osjećaj identiteta i kontinuiteta te tako promiče poštivanje kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti.

Lokalne zajednice i pojedinci igraju važnu ulogu u proizvodnji, zaštiti, održavanju i ponovnom stvaranju nematerijalne kulturne baštine, čime pomažu jačanju kulturne raznolikosti i ljudske kreativnosti.

Nematerijalna kulturna baština manifestira se u slijedećim područjima :

- a) usmena tradicija-predaja i izražavanje, uključujući jezik kao specifično sredstvo kulturnog duhovnog naslijeđa;
- b) izvođačke umjetnosti (tradicionalna muzika i igre, narodni igrokazi, narodno pozorište i sl.);
- c) društveni običaji, rituali i narodne svetkovine;
- d) znanje i praksa u vezi sa prirodom i svemirom;
- e) tradicionalno zanatstvo.
- f) običaji odijevanja (narodne nošnje), rukotvorine (vez, tkanje isl.) i tradicionalna kuhinja.

Njegovanje nematerijalne kulturne baštine na području naše općine ogleda se kroz rad sljedećih udruženja i pojedinaca:

- Kulturno-umjetničko društvo “Krivaja”- Društvo radi na očuvanju običaja i tradicije naroda i narodnosti Bosne i Hercegovine.
- Hrvatsko kulturno društvo “Napredak”, Podružnica Zavidovići- Društvo radi na promicanju hrvatske duhovnosti, kulture, osobitosti hrvatskog jezika i njegovanju kulturne baštine Hrvata. “Napredak” ima vlastiti prostor Dom HKD u kojem je smještena Zavičajna zbirka župljana zavidovičkog kraja.
- Kulturno bosansko društvo “Zavidovići”- Društvo radi na očuvanju i njegovanju tradicije i običaja Bošnjaka i drugih naroda i narodnosti koji žive u BiH.
- Bošnjačka zajednica kulture “Preporod”-Udruženje, nažalost, trenutno nije aktivno. Djelovalo je na svim poljima i segmentima kulture Bošnjaka (književnost, likovna umjetnost, folklor, scenske umjetnosti, jezik). Takođe se angažovalo na revitalizaciji, zaštiti i očuvanju svih oblika bošnjačke kulturne baštine.
- Udruženje žena “Krivaja – Iskra”, ”Majska ruža”, Udruženje žena “Kovači” uz ostalo - očuvanje tradicije jedan je od njihovih ciljeva, stoga često organiziraju različite obuke žena, obuku šivenja, izrade ukrasa, do raznih ručnih radova.
- Stari mlinovi u Kovačima, Donjim Mustajbašićima, Breziku-tradicija mljevenja kukuruza, pšenice. Od spomenutih funkcionalan je samo onaj u Kovačima o kojem se brine izvjesni Uzeir Hrkić.
- Tradicija sviranja na sazu – Dervo Dendić
- Tradicija ručnog rezbarenja drveta – Edin Hajderovac

Na zaštiti i afirmaciji nematerijalne kulturne baštine u općini Zavidovićima nije puno urađeno. Gore su navedene samo određene ustanove ili pojedinci koji još uvijek gaje određene tradicionalne vrijednosti, očuvanja običaja i tradicije naroda na prostoru naše Općine.

Ovo je oblast kulturnog naslijeđa koje trebaju biti predmet budućih istraživanja i valorizacije. Naime, nije započela identifikacija i klasifikacija dobara nematerijalne baštine. Potrebno je osposobiti institucije kao što je Centar za kulturu i biblioteka koji bi trebali biti nosioci aktivnosti na primjeni UNESCO-vih dokumenata o zaštiti nematerijalne kulturne baštine. Formiranje Muzeja za zaštitu kulturne baštine bi i u tom pogledu bilo od velikog značaja.

CILJEVI:

1. Obnoviti, adaptirati postojeće infrastrukture za potrebe očuvanja i zaštite kulturnih dobara;
2. Osnivanje Muzeja za zaštitu kulturne baštine;
3. Izrada evidencije kulturne baštine-Registar;
4. Izrada Strategije o zaštiti i očuvanju kulturno historijskih resursa općine Zavidovići;
5. Obezbijediti adekvatnu i kontinuiranu podršku lokalnih vlasti i drugih subjekata u stvaranju i prezentovanju kulturnih vrijednosti;
6. Nastaviti razvijanje svijesti kod stanovništva za očuvanjem kulturne baštine
7. Unaprijediti rad kulturno-umjetničkih društava.

RADNE MJERE:

1. Poseban pažnja zaštiti, rekonstruiranju, restauriranju i promoviranju prirodnog, spomeničkog i graditeljskog naslijeđa u općini Zavidovićima;
Nosilac: JU Centar za kulturu, Općina zavidovići, Viši nivoi vlasti, udruženja iz oblasti kulture
Rok: kontinuirano
2. Obezbjeđenje muzejskih i drugih prostora te kontinuirano prikupljanje predmeta materijalne i nematerijalne kulture, izrada replika, konzervacija i izlaganje;
Nosilac:JU "Centar za kulturu", Općina Zavidovići
Rok; kontinuirano
3. Evidentirati na području općine Zavidovići materijalne i nematerijalne ostatake kulturnog naslijeđa-foto, audio, video pisana dokumentacija;
Nosilac: Općina Zavidovići, JU "Centar za kulturu"
Rok: kontinuirano
4. Evidentirati privatne zbirke i ustanoviti donatorsku mrežu za sve segmente materijalne kulture;
Nosilac:Općina Zavidovići, JU "Centar za kulturu", udruženja iz oblasti kulture
Rok: kontinuirano
5. Obezbjediti poseban fond za finansiranje nadležnih ustanova ili institucija i za prikupljanje/nabavku kulturne građe;
Nosilac:JU Centar za kulturu, Općina zavidovići, Viši nivoi vlasti
Rok: kontinuirano
6. Otvoriti registar i sistematski pratiti stanje kulturnih spomenika i kulturne baštine,te izvještavati nadležne institucije;
Nosilac:Općina Zavidovići (nadležna Služba)
Rok: kontinuirano
7. Jačanje saradnje lokalnih institucija sa kantonalnim radi zaštite kulturnog naslijeđa;
Nosilac:Općina Zavidovići, kantonalni nivo vlasti
Rok: kontinuirano
8. Iznaci mogućnost namjenskog finansiranja rada KUD-apreko JU "Centar za kulturu"
Nosilac: Općina Zavidovići, JU "Centar za kulturu", KUD
Rok: kontinuirano
9. Posebno objavljivati javne pozive za NVO koje se bave nematerijalnom kulturnom baštinom
Nosilac:Općina Zavidovići
Rok:kontinuirano

USTANOVE KULTURE

Javna ustanova "Javna biblioteka" Zavidovići

Kratak historijat rada

Biblioteka Zavidovići osnovana je 1959.g. i od početka djelovanja smještena je u objektu Doma kulture Zavidovići. Funkcionirala je u ranijem sistemu kao poslovna jedinica u okviru organizacije Centar za kulturu Zavidovići. Biblioteka je vremenom obogaćavala knjižni fond i razvijala se u skladu sa trendovima koji su bili prisutni u kulturi u vrijeme bivše države koja je ulagala u ovu djelatnost dovoljno sredstava kako bi ona konstantno bilježila rast. U tom periodu za razvoj bibliotekarstva na području BiH najviše značaja je imao, tzv. Petogodišnji plan razvoja biblioteka u bivšoj državi kao i fond „Ivo Andrić“ iz kojeg su obezbjeđivana sredstva za obnovu bibliotečkih fondova u BiH. Ovaj fond uspostavljen je poklonjenim sredstvima od Nobelove nagrade koju je Andrić velikim dijelom usmjerio na razvoj biblioteka BiH. Za razvoj zavidovičke biblioteke prije svega je zaslužan Ante Selak, bibliotekar, koji je dugo vremena bio rukovodilac biblioteke i svojim predanim radom omogućio da se biblioteka konstantno razvija i raste. U tom vremenu u biblioteci su bili zaposleni Anka Elijaš i Mensura Hatibović kao knjižničarke. Rukovodilac biblioteke je bila u periodu neposredno pred rat Silva Larma, prof. književnosti koja je nastavila da unapređuje rad biblioteke. Tada je biblioteka imala fond od 32.200 bibliotečkih jedinica. U biblioteci su postojala dva odjeljenja, za djecu i za odrasle, a članstvo biblioteke je bilo i do 2000 korisnika. Pred rat je otvorena i nova čitaonica koja je bila dobro opremljena. Početkom rata biblioteka ostaje bez svojih uposlenika. Objekat Doma kulture i prostorije biblioteke mobilizirane su za potrebe komande brigade ARBiH. Biblioteka prestaje sa radom u svojim prostorijama. Jedan mali dio fonda je prebačen u manju prostoriju u istom objektu koja je bila slobodna i direktor Centra za kulturu, Stjepan Penava, uz pomoć volontera stavlja biblioteku u funkciju bez obzira na postojeće okolnosti i početak ratnih dejstava na području općine Zavidovići. U biblioteci tada počinje raditi kao volonter i Amela Hodžić. Biblioteka tako funkcionira sve do proljeća 1993.g. kada zbog kompliciranja situacije i intenziviranja sukoba (između ARBiH i HVO-a) privremeno prestaje sa radom. Grad postaje poprište ratnih razaranja. Biblioteka ponovo započinje s radom u novembru 1993.g., nakon nekoliko mjeseci pauze. S obzirom da u objektu Doma kulture i dalje funkcionira Komanda brigade, biblioteka je prinuđena da nalazi drugi način kako bi omogućila građanima pristup svojim fondovima. Stoga se jedan dio knjižnog fonda prebacuje u istureno odjeljenje u samom centru grada i otvara za korisnike. Preostali dio fonda je u samo jednom danu uz pomoć dva zaposlenika centra i biblioteke, Snježane Vološčuk i Amele Hodžić, te pomoći vojske prenešen u hol Doma kulture, gdje je uredno složen prema UDK sistemu na police, pregrađen i zaključan te je tu sačuvan od devastacije i uništenja sve do kraja rata. Istureno odjeljenje je nastavilo da funkcionira u ratnim okolnostima. U tako teškim okolnostima izloženi napadima, bez hrane, struje, naši građani su u biblioteci nalazili svoje duhovno utočište. Biblioteka je bila dobro posjećena i knjige su se čitale. Umjesto nekadašnje članarine korisnici su za upis donosili knjige te je biblioteka tokom rata na taj način skupila oko 2000 bibliotečkih jedinica. Također, ljudi su poklanjali knjige iz vlastite biblioteke. Značajan poklon bila je i zbirka medicinske literature iz privatne zbirke poznatog zavidovičkog ljekara, doktora Popovića. Zaslugu za spašavanje knjižnog fonda biblioteke i grada imali su: direktor Centra za kulturu, Stjepan Penava, rukovodilac tada Narodne biblioteke Zavidovići, Amela Hodžić, Snježana Vološčuk, Sanja Vološčuk i Arijana Omerović u kasnijem periodu. Također, ljudi koji su obavljali važne funkcije u civilnoj i vojnoj vlasti na području općine pokazali su zavidan nivo svijesti o značaju očuvanja zavidovičke biblioteke. Nažalost bilo je i nerazumijevanja od strane pojedinaca. Biblioteka se vratila u svoje stare prostorije u Domu

kulture 1996.godine. Objekat je bio devastiran i postepeno je u fazama obnavljan i stavljan u funkciju. Još u toku rata donesen je novi Zakon o bibliotečkoj djelatnosti RBiH koji je predvidio da se biblioteke osamostaljuju i organiziraju kao javne ustanove. Tako je zavidovička biblioteka pripremila inicijativu za izdvajanje biblioteke u samostalnu javnu biblioteku. Odluku o osnivanju ustanove donijelo je Općinsko vijeće Zavidovića 1996.g. Tako je zavidovička biblioteka postala jedna od prvih, ako ne i prva javna biblioteka u BiH, organizirana kao samostalna biblioteka prema novom zakonu. Za direktoricu biblioteke imenovana je Amela Hodžić, dotadašnji rukovodilac poslovne jedinice. Ubrzo biblioteka nastavlja obnavljati fond, nabavljati opremu i uređivati prostorije. Odmah je pokrenuta akcija Pomozite svojoj djeci u kojoj su ustanove i preduzeća uz podršku Općinskog vijeća prikupili sredstva za nabavku knjiga za školsku lektiru, tako da je biblioteka već 1997. posjedovala kompletan lektirski fond koji je omogućio normalno odvijanje nastave bosanskog jezika i književnosti prema novim nastavnim planovima i programima. Ovo je bilo veoma značajno i zbog činjenice da su školske biblioteke u gradu bile devastirane i nisu mogle ispuniti svoju funkciju. Obnovljen je i devastirani prostor čitaonice donacijom tada IK Krivaja i Općine Zavidovići. Donacijom Soroš fondacije biblioteka je nabavila i prve računare 1999. Time su stvoreni uslovi za početak automatizacije biblioteke i uvođenje biblioteke u sistem COBISS BiH što je u narednom periodu i učinjeno. Biblioteke ZE-DO kantona su tada finansirane sa budžeta kantona i to finansiranje je u periodu poslije rata bilo izuzetno kvalitetno tako da je postavilo temelj za dobro stanje u bibliotekama i kantonu danas. Danas biblioteke održavaju ono što su u tom periodu uspjele uspostaviti i nastavljaju uz pomoć projekata i donacija, u zavisnosti od agilnosti menadžmenata, ostvarivati pomake u radu. Za nabavku knjiga, Općina Zavidovići, redovno u svojim budžetima planira sredstva i realizuje uplatom na račun biblioteke.

Analiza trenutnog stanja

Prema Manifestu za javne biblioteke UNESCO-a, javna biblioteka je lokalni centar informisanja, koja čini sve informacije i znanja jednostavno dostupnim za korisnike.

Zadaci javne biblioteke su:

- Stvaranje i jačanje čitalačkih navika kod djece najmlađeg uzrasta
- Podrška individualnom i samostalnom obrazovanju, kao i formalnom obrazovanju na svim nivoima
- Obezbeđivanje mogućnosti za lični kreativni razvoj
- Stimulisanje mašte i kreativnosti kod djece i mladih
- Promovisanje svijesti o kulturnom naslijeđu, poštovanju umjetnosti, naučnim dostignućima i inovacijama
- Mogućnost kulturnog izražavanja u svim umjetničkim vještinama
- Poticanje međukulturnog dijaloga i zaštita kulturnih različitosti
- Potpora usmenoj tradiciji
- Obezbeđivanje pristupa građanima svim vrstama informacija koje se tiču njihove zajednice.
- Unapređenje razvoja informacionih i kompjuterskih vještina

Javna ustanova „Javna biblioteka“ Zavidovići, s pravom se može konstatovati, da u cjelosti ispunjava osnovne zadatke postavljene ovim UNESCO-vim Manifestom.

Kako je već pomenuto, JU „Javna biblioteka“ Zavidovići djeluje od 1959. g., a od 1996.g. djeluje kao samostalna ustanova čiji je osnivač Općina Zavidovići. Po Zakonu o ustanovama,

svrstava se u red ustanova od posebnog značaja i ima svoju edukativnu, informativnu i kulturološku funkciju.

Ustanova raspolaže fondom od oko 46.000 bibliotečkih jedinica, koje su smještene na 370 m². Biblioteka ima 5 odjeljenja: Odjeljenje za odrasle, Odjeljenje za djecu, Čitaonica-Multimedijalni centar, Odjeljenje za obradu knjige i Odjeljenje Zavičajne zbirke. Sve stručne poslove obavljaju 6 stručnih radnika sa položenim stručnim ispitima iz bibliotekarstva.

Zahvaljujući sredstvima iz Budžeta Ze-Do kantona, Budžetu Općine Zavidovići te sredstvima obezbjeđenim apliciranjem biblioteke na Javne pozive stranim i domaćim ustanovama, obezbjeđen je kontinuiran rad ove Ustanove i omogućen razvoj bibliotečke djelatnosti.

JU „Javna biblioteka“ Zavidovići je u cjelosti realizirala planirane aktivnosti, te svojim aktivnostima upotpunila kulturnu sliku grada.

Rad sa korisnicima

U Javnu biblioteku Zavidovići učlanjeno je :

GOD.	ODJELJENJE ZA ODRASLE	ODJELJENJE ZA DJECU
2014.	428	339
2015.	450	321
2016.	450	345

Potrebno je napomenuti da je jedan dio stalnih korisnika učlanjivan besplatno (osobe socijalno ugrožene i učenici iz područnih škola).

U protekle tri godine pružane su različite usluge iz bibliotečke djelatnosti za oko 250-270 povremenih korisnika biblioteke. U istom periodu statistika je zabilježila posjete redovnih članova biblioteke i to:

GOD.	REDOVNI ČITATELJI BIBLIOTEKE
2014.	51.878
2015.	50.220
2016.	55.234

Pristup bibliotečkoj građi je otvoren za internet –posjetioce. Broj internet korisnika je:

GOD.	BROJ INTERNET KORISNIKA
2014.	4.190
2015.	4.556
2016.	4.035

Radno vrijeme biblioteke je od 7-19 sati. Korisnici ove biblioteke u najvećem broju su učenici osnovnih i srednjih škola. Sljedeća kategorija korisnika su studenti, radnici, nastavnici, penzioneri, domaćice i ostale kategorije. Korisnici imaju mogućnost iznajmljivanja knjiga iz dva odjeljenja biblioteke i iz referencijalne zbirke, knjige koje se ne izdaju izvan biblioteke, ali se mogu koristiti u biblioteci. Čitaonicu biblioteke redovno posjećuju i penzioneri koji su, osim iznajmljivanja literature, tražili informatičke usluge (kreiranje e-mailova, korištenje skypa, korištenje interneta općenito i dr.)

Zaposlenici biblioteke tokom godine učestvuju u realizaciji raznih kulturnih sadržaja, propagirajući pisanu riječ i kulturu čitanja.

Kako je navođeno i predhodnih godina u Izvještajima o radu biblioteke, zahvaljujući PLIP projektu korisnici imaju besplatan pristup internetu na 11 radnih jedinica, što je potpuno nova usluga u bibliotekama. Iako je ova usluga u svijetu već odavno prisutna u bibliotekama, u BiH malo biblioteka omogućava pristup internetu korisnicima.

Smatrajući kako je glavna funkcija javne biblioteke u zajednici da omogući pristup znanju i informacijama onima koji nisu u mogućnosti financirati dodatna sticanja znanja i vještina koja su im potrebna za život, Javna biblioteka Zavidovići je nastavila sa projektom neformalnog obrazovanja mladih u našem gradu i zadržala Omladinski kutak kao mjesto za obrazovanje, informiranje i ispoljavanje kreativnih sposobnosti mladih na području Općine Zavidovići. U sklopu ovog odjeljenja biblioteka organizuje sadržaje za djecu i mlade, a sve sa ciljem propagiranja knjige i pisane riječi. Omladinski kutak mladi su prepoznali kao svoj prostor u gradu i njegovo gašenje bi predstavljalo nazadak s obzirom na rezultate koji su postignuti u predhodnim godinama u okviru projekta PLIP.

U omladinskom kutku biblioteke organizovani su sljedeći sadržaji: edukativne radionice za školsku djecu, igraonice za predškolski uzrast, projekcije crtanih filmova, književna druženja učenika sa piscima, druženja učenika sa glumcima i dr.

Osnovna uloga ovakvog tipa sadržaja imaju za cilj stvaranje i unapređivanje čitalačkih navika kod djece od najranijeg uzrasta, popularisanje svijesti o kulturnom naslijeđu i značaju umjetnosti u životu svakog pojedinca. Dnevno čitaonicu biblioteke posjeti oko 60 korisnika.

Nabavka bibliotečkog fonda

Biblioteka svake godine obnavlja knjižni fond zavisno od visine sredstava, donacije građana i institucija. Dva su načina nabavke građe. Prvi je kupovina od različitih izdavača, a drugi donacije i pokloni. Prvi način nabavke knjiga je za biblioteku značajniji jer na taj način biblioteka kvalitetno dopunjuje i obnavlja svoje fondove prema vlastitim potrebama i prema zahtjevima različitih kategorija korisnika biblioteke.

U protekle tri godine biblioteka je uvećala bibliotečki fond za:

GOD.	KUPLJENE KNJIGE
2014.	252 naslova(333 bibliotečke jedinice)
2015.	332 naslova(352 bibliotečke jedinice)
2016.	165 naslova(196 bibliotečkih jedinica)

Biblioteci je poklonjeno:

GOD.	POKLONJENE KNJIGE
2014.	232 naslova(243 bibliotečke jedinice)
2015.	447 naslova (553 bibliotečkih jedinica)
2016.	239 naslova(278 bibliotečkih jedinica)

Nabavljena građa prema oblastima u 2014., 2015.g. i 2016.g. :

- Knjige za školsku lektiru 20%
- Beletristika 40%
- Stručne knjige 20%
- Enciklopedije 10%
- Ostalo 10%

Javna biblioteka je pretplaćena na internet izdanje Službenih glasnika BIH.

U kreiranju nabavke učestvuju svi stručni zaposlenici biblioteke. Uvažavaju se liste desiderata (želja) korisnika, te se na osnovu njih prave konačne liste potrebnih knjiga. Naslovi se nabavljaju tokom cijele godine od izdavačkih kuća sa područja BIH, te direktnom kupovinom u knjižarama na području Općine Zavidovići. Prilikom kupovine vođeno je računa o cijeni, mada uvijek nije moguće dobiti jeftinije izdanje, jer u biblioteci nastoje da knjige u 90% nabavki budu tvrdi uvez i latinično izdanje. Tvrdi uvez u bibliotekama je obavezan zbog čuvanja i trajnosti publikacija, a i latinična izdanja zbog zahtjeva korisnika, prvenstveno djece koja, na žalost, ne znaju čitati ćirilicu.

Neki od izdavača od kojih su nabavljane knjige su: „Baybook“ Sarajevo, „Leftor-point knjižara“ Tuzla, „Šahinpašić“ Sarajevo i dr.

Literatura koju nije bilo moguće nabaviti od bosanskohercegovačkih izdavačkih kuća, nabavljena je od izdavača iz Srbije i Hrvatske.

Bez podrške i finansiranja Osnivača, obnova bibliotečkog fonda bila bi nemoguća, što bi znatno utjecalo na kvalitet usluga i djelatnosti u cjelini.

Stručna obrada knjiga

Obrada bibliotečke građe u Javnoj biblioteci je automatizovana, jer je biblioteka članica COBISS BIH.

COBISS (kooperativni online bibliografski sistem i servisi) referensni je model sistema koji predstavljaju platformu nacionalnih bibliotečko-informacionih sistema ili bibliografskih sistema za evaluaciju rezultata istraživačkog rada u Sloveniji, Srbiji, Makedoniji, Bosni i Hercegovini i dr. Svi navedeni sistemi povezani su u regionalnu mrežu COBISS.Net.

U sistemu COBISS u Javnoj biblioteci Zavidovići obrađeno je :

GOD.	OBRAĐENO U SISTEMU COBISS
2014.	692 zapisa
2015.	769 zapisa
2016.	935 zapisa

Podaci o ovoj do sada obrađenoj građi dostupni su na internetu i to na www.cobiss.ba.

U Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci BIH je 28.-30.04.2016.g. organizovan početni kurs COBISS3. Kursu su prisustvovali 3 bibliotekara Javne biblioteke Zavidovići koji su u proteklom periodu dobili licence za rad u ovom programu.

Na ovoj adresi može se pretraživati uzajamna baza podataka o knjižnoj građi svih biblioteka članica COBISS sistema, kako u BIH, tako i u Sloveniji, Srbiji i drugim zemljama u okruženju koje se pridružuju ovom sistemu. Ovo je značajan napredak u bibliotečkoj djelatnosti koji omogućava da korisnik dobije preciznu informaciju gdje može naći određenu jedinicu bibliotečke građe. To, dalje, znači, da ako određeni naslov ne postoji u Javnoj biblioteci Zavidovići, korisnik može doći do informacije u kojoj biblioteci u BIH se može naći tražena publikacija. Ovo znatno skraćuje put od korisnika do publikacije.

U drugoj fazi projekta, uključena u sistem COBISS biće moguće automatizovati pozajmicu, tako da će se stvoriti i lokalna baza podataka o korisnicima i njihovim pozajmicama iz biblioteke. Biblioteka će u svakom trenutku moći imati informaciju gdje se nalazi određena jedinica bibliotečke građe i koliko dugo je na zaduženju, što će omogućiti bolju kontrolu i vraćanje knjiga na vrijeme te obezbjeđivanje istih za druge korisnike. Ovo je vrlo značajno, posebno kad su u pitanju knjige za školsku lektiru učenika osnovnih i srednjih škola, jer je često veliko potraživanje za nekim publikacijama koje biblioteka nema u dovoljnom broju primjeraka.

Javna biblioteka Zavidovići 21.06.2017.g. prelazi na automatizovanu pozajmicu.

Kulturne manifestacije

Pored kupovine, čuvanja i davanja na korištenje bibliotečke građe, biblioteke organizuju seminare, prezentacije, izložbe, posjete učenika osnovnih i srednjih škola i sl.

Sve manifestacije biblioteka organizuje sredstvima apliciranim na Javne pozive. Biblioteke su postale multimedijalni centri i mjesto okupljanja kulturne i intelektualne javnosti.

U 2014., 2015. i 2016.g. u Javnoj biblioteci Zavidoviće je organizovano 15 kulturnih dešavanja, 45 posjeta osnovnih i srednjih škola sa područja Općine Zavidovići, 15 posjeta Gradskog dječijeg vrtića, 10 stručnih skupova, 11 seminara, 8 prezentacije, 4 kursa njemačkog i engleskog jezika i dr.

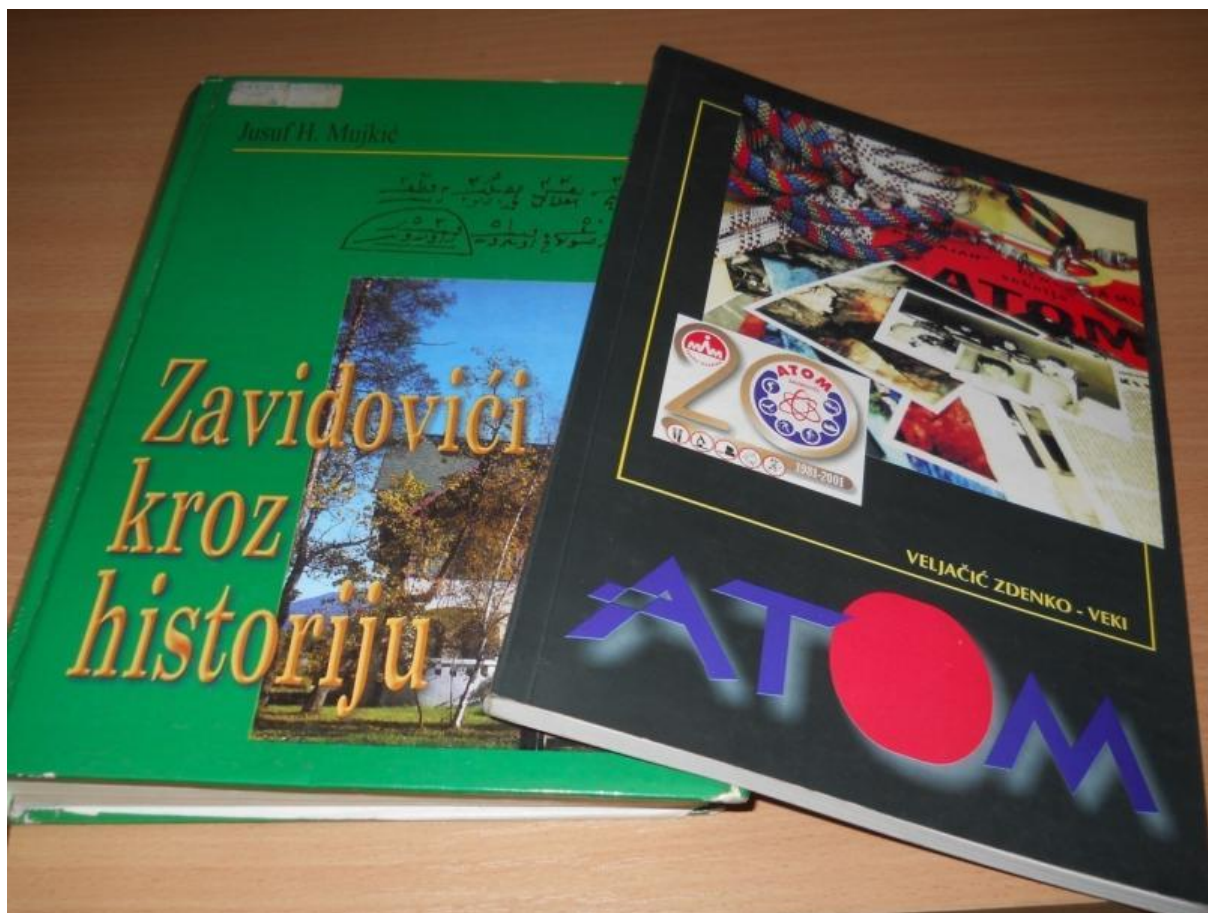
Uposlenici biblioteke

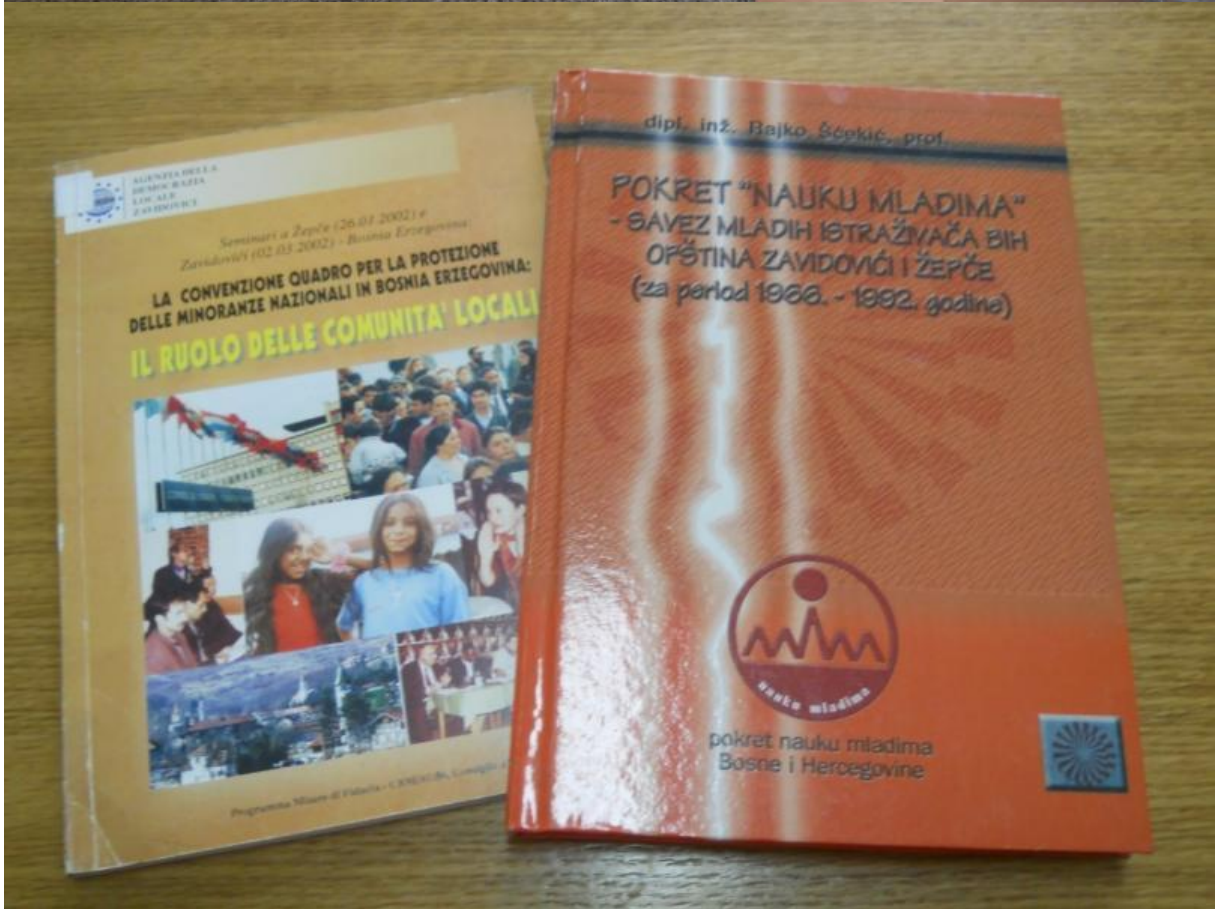
Javna biblioteka Zavidovići zapošljava 8 zaposlenika. Od toga ih je 3 sa visokom stručnom spremom, 4 sa srednjom i 1 sa nižom školskom spremom. U biblioteci radi 2 bibliotekara, 3 knjižničara, 1 knjižničar-administrator, higijeničar i direktor ustanove. 6 zaposlenika biblioteke je položilo stručne ispite u Nacionalnoj i univerzitetskoj biblioteci u Sarajevu.

ZAVIČAJNA ZBIRKA JU „JAVNA BIBLIOTEKA“ ZAVIDOVIĆI

Koncipirana kao zbirka građe koja se svojim sadržajem odnosi na područje grada Zavidovića i njegove okoline, Zavičajna zbirka JU „Javna biblioteka“ Zavidovići na osnovu svog autentičnog materijala odražava razne aspekte života navedenog lokaliteta uključujući prirodne uvjete i bogatstva, historijski i društveno-ekonomski razvoj, kulturnu tradiciju, običaje i umjetničko stvaralaštvo. Tako, povezujući prošlost i sadašnjost, Zavičajna zbirka predstavlja dragocjen izvor za istraživanje materijalne i duhovne kulture ovog kraja.

Prema vrsti građe fond Zavičajne zbirke biblioteke je veoma raznolik i u njegov sastav pored monografskih publikacija ulaze i serijske publikacije, kao i razne vrste neknjižnog materijala u obliku razglednica, fotografija, plakata i pozivnica i dr.

Prema sadržaju građa Zbirke je vezana za jedan uži teritorij i obuhvata publikacije koje su svojom tematikom i sadržajem vezane za određeno područje ili ličnosti sa tog područja, publikacije autora koji su rođeni, koji žive ili su živjeli na određenom području, odnosno području zavičaja, te građu koja se izdaje ili je izdavana na tom području, iako po svom sadržaju nema zavičajni karakter, ali predstavlja lokalni obavezni primjerak. Kako se građa Zbirke odnosi na zavičaj i ljude iz zavičaja, njihov rad i stvaralaštvo, počevši od daleke prošlosti pa do danas, njen potpun sadržaj ne može se precizno odrediti, jer svaka zbirka prema osobitostima svoga mjesta ima neke samo njoj svojstvene sadržaje i od velikog je značaja za izučavanje lokaliteta na kome egzistira. U tom kontekstu se zavičajne zbirke s pravom mogu smatrati čuvarima kulturnog naslijeđa i identiteta sredine kojoj pripadaju i u okviru toga imaju svoju kulturno-historijsku i dokumentacionu vrijednost. Da bismo sačuvali naše znanje o prošlosti dužni smo sačuvati svaki značajan dokument koji svjedoči o njoj, ali ne samo to, rad na Zbirci podrazumijeva i prikupljanje tekuće produkcije da bi se osvijetlilo vrijeme u kojem mi živimo i upotpunilo znanje o tome vremenu.

S obzirom na značaj ove građe, ona je izdvojena od ostalog knjižnog fonda i čuva se i izdaje na korištenje pod posebnim uvjetima.

Nastojeći obogatiti fond zavičajne zbirke i izvršiti adaptaciju prostora, Javna biblioteka je aplicirala na više Javnih poziva koji podržavaju očuvanje zavičajne građe grada i fonda koji se odnosi na tu gađu.

U sklopu tih projekata nabavljen je namještaj za smještaj zavičajne građe i otkupljivane su knjige od autora sa područja Općine Zavidovići, a za potrebe Zavičajnog odjeljenja biblioteke. U sklopu projekta „Adaptacija Odjeljenja za odrasle“ financiran od Turske vojne misije u Zavidovićima, izvršena je zamjena stare stolarije u jednoj prostoriji zavičajnog odjeljenja.

CILJEVI

STRATEŠKI PLAN I NOSIOCI AKTIVNOSTI

1. Obogaćivanje knjižnog fonda iz privatnih zbirki građana-stara izdanja
Nosioci aktivnosti: JU “Javna biblioteka” Zavidovići
Rok: kontinuirano
2. Obogaćivanje zavičajne zbirke prikupljanjem rukopisa i arhivskog materijala od lokalnog značaja
Nosioci aktivnosti: JU “Javna biblioteka” Zavidovići
Rok: kontinuirano
3. Sanacija zatvorenih prostorija (depoa) biblioteke
Nosioci aktivnosti: JU “Javna biblioteka” Zavidovići, Općina Zavidovići
Rok: kontinuirano
4. Kupovina bibliobusa –pokretne biblioteke koja u obliku autobusa s ugrađenim policama služi za dopremanje bibliotečke građe i usluga na udaljena područja. Savremeni bibliobus ne prenosi samo knjige, već i slikovnice, igračke, multimedijalnu građu, novine, časopise, informativne letke, informacije važne za lokalnu zajednicu, omogućava pristup e-knjigama i pretraživanje informacijskih izvora. Interijer bibliobusa bio bi opremljen računarima i drugim uređajima, pristupom internetu, a stručnu uslugu korisnicima pružao bi knjižničar ili bibliotekar.
Nosioci aktivnosti: Viši nivoi vlasti, JU “Javna biblioteka” Zavidovići
Rok: druga polovina vremenskog okvira Strategije
5. Izgradnja nove zgrade Javna biblioteke
Nosioci aktivnosti: Viši nivoi vlasti
Rok: zadnja trećina vremenskog okvira Strategije

ANALIZA STANJA

Kulturni život prije izgradnje Doma kulture

Zavidovići su uvijek bili jedan višereligijski (Muslimani, Pravoslavci, Protestanti, Katolici, Jevreji), i multietnički grad (Bošnjaci, Hrvati, Srbi, Talijani, Rusi, Nijemci, Rumuni, Česi, Slovaci, Mađari, Poljaci...)

Od svog nastanka, vezanog uz izgradnju ogromne i moderne fabrike (Krivaja) za sječu i obradu drveta, grad je pozvao mnoge stručnjake različitih nacija koji su se tu nastanili i donijeli sa sobom tehnička znanja, svoju kulturu i svoju vjeru.

Ova različitost se manifestovala u kulturnom izražavanju stanovništva i društvenom organizovanju. Područja izražavanja su različita: od slikanja do literature, od tradicionalne muzike do folklora i teatra, od kina do modernog umjetničkog izražavanja koje ima porijeklo u različitim narodnim tradicijama koje su zajedno živjele u ovom periodu.

Organizacije koje su bile aktivnije osnovane su početkom 1900-tih godina na osnovu prisutnih nacija. U periodu između dva svjetska rata, postojalo je oko 10 grupa: Bošnjaci su imali organizacije „Gajret“ i „Uzdanica“, Hrvati „Napredak“, Srbi „Prosveta“, Jevreji „Kavra kadisa“ i Nijemci „Kulturbund“. Kulturna organizacija radnika „Rad“ osnovala se 1938.godine i imala je osnovnu funkciju razvijanja kulturnog života grada.

Dom kulture u Zavidovićima: Izgradnja objekta i kulturni kontekst

U periodu poslije Drugog svjetskog rata, rađa se volja za obnovom one posebno žive klime koja je označavala socijalni život prije rata. Posebne historijske okolnosti dovele su do izgradnje domova kulture u različitim gradovima bivše Jugoslavije, zajedničko iskustvo od ovih godina sve do '80-ih godina. Gradnja objekata posvećenih kulturi, različitih od religijskih i školskih objekata, je važan momenat socijalnog života grada: novi državni objekti u kojima su zastupljeni svi građani.

Inicijativa za izgradnju Doma kulture u Zavidovićima dolazi iz 1950. godine koju su pokrenule političke strukture tog perioda i direkcije „Krivaje“. Za projektovanje objekta izabran je od strane Organizacionog komiteta Jovan Savić iz Sarajeva.

U tom periodu nije bilo fondova za izgradnju javnih objekata, postojali su drugi prioriteti. Ali izgradnja je uspjela prije svega zbog velikog entuzijazma koji je animirao sponzore projekta. Građanima je bilo drago zbog izgradnje tako da su pomagali izgradnju i finansijski i svojim radom.

Na samom početku gradnje dobrovoljno se prijavilo da radi 96 građana, a tokom cijelog perioda gradnje radnici Krivaje davali su svoju trinaestu platu.

Gradnja je počela 16. jula 1952. godine a direktor radova bio je Dojmich Friedrich, porijeklom Nijemac a rođen u Zavidovićima. Gradnja je trajala 4 godine, a 26. augusta 1956. održano je svečano otvaranje objekta. Na dan 9. septembar 1956. godine održana je prva debitantska predstava sa jednom zagrebačkom grupom. Kada je bio završen, zavidovički Dom kulture bio je najmoderniji objekat namijenjen kulturnoj djelatnosti u zemlji.

Objekat: arhitektura

Objekat Doma kulture je projektovao Jovan Savić. U periodu poslije Drugog svjetskog rata bio je veoma mali broj projekatana. Trebalo je nekoliko godina da se obrazuje, tokom 50-tih, jedna grupa profesionalaca obrazovanih u Zagrebu i Beogradu s novim duhom i entuzijazmom i velikom kreativnom slobodom, da projektuje sve što je bilo potrebno državi koja je nedavno izašla iz razarajućeg rata. Potrebe za gradnjom su se rješavale postepeno, istovremeno širila se jaka želja za obnovom značajnih objekata kao simbolično svjedočenje nove vlasti ustoličene u zemlji.

Objekat Doma kulture ne predstavlja sporedni primjer ovog perioda, u kojem su prisutne tendencije novog izražavanja i tradicije. Sastavna struktura pokazuje interesantne elemente prije svega u artikulisanju obima, dimenzija i različitih funkcija. Centralni dio objekta sadrži ulaznu dvoranu i salu za teatar, koji sadrži visoke stubove, zadovoljava osnovne javne funkcije, oko kojeg se nalaze uredi i bar, a u zadnjem dijelu gradska biblioteka i ostale pomoćne prostorije za teatar, kao garderoba i skladišta. Prostor sa binom je najveće zapremine i presjeca okomito centralni dio.

Sva ta tijela imaju jednu posebnu karakteristiku, postignutu volumenom i arhitektonskim elementima, ugađajući kulise za pristup biblioteci, parkingu i hotelu.

Objekat: Unutrašnji prostor i detalji

Kompleksnost sastava objekta ogleda se u sklopu unutrašnjeg prostora. Teatralna sala je najvažniji prostor cijelog objekta, i zauzima najveći dio prostora. S njom su povezane, osim ulazne dvorane, i jedna velika prostorija za manifestacije jedna sala za konferencije, tu su i brojne prostorije koje se nalaze uz pristup bini.

Ulaz na balkon i tehnički prostor za režiju nalaze se na drugom spratu odvojeni zidom koji nema regularnu formu kao ostali zidovi. Odnos između podjele prostora i strukture je interesantan, naročito u nekim dijelovima, poput sale za manifestacije, gdje su stubovi postavljeni slobodni, bez podloge i tako oblikuju prostor. Atmosfera u tom dijelu je još sugestivnija zbog odnosa svjetlosti, koja ulazi sa velikih prozora. Briga o korištenju materijala se još uvijek vidi u izboru oblaganja zidova, potkrovlja i podova: materijal koji je najčešće korišten je drvo koje potiče iz okolnih šuma i koje je obrađeno u Krivaji.

Prolazeći kroz unutrašnji prostor, može se vidjeti dosta interesantnih detalja, poput starog kino projektora koji je sada postavljen kao eksponat u sastavu muzejske zbirke, BA reljef i reljef napravljen od zavidovičkog umjetnika, stari namještaj, zvučnici, lampe i mala bina koja je pokrila jedan dio stepeništa...

Ulazna dvorana i sala za predstave

Mišljenje mnogih muzičara je da Velika sala Doma kulture, iako izgrađena 50-ih godina, nudi odlične uslove za sve vrste predstava zahvaljujući akustičnim rješenjima koja su i danas odlična.

U periodu poslije Drugog svjetskog rata, između '46.-te i '60.-te, evropska teatralna scena živi u trenutku odraza koji se odnosi na tehničke aspekte i praksi predstavljanja, ali prije svega ima filozofski i sociološki značaj teatra. Ovaj drugi aspekt ima porijeklo iz '20 i '30-ih godina i aktualizuje se zbog rivaliteta sa kinima.

Tokom ovih godina javljaju se tako, u različitim evropskim gradovima ali i u Americi, pozorišta kojima se često dodaje epitet „gradskog središta“, projektovanih za različite aktivnosti, ne samo pozorišne.

Objekat Doma kulture, naročito pozorišna sala i dvorana, izgrađen je s ovom idejom. Sala je projektovana s tradicionalnim razvodom, podjeljena na dva dijela, parter i balkon. Bina

ima dimenzije prilagođene dramskom pozorištu kao i svim drugim kulturnim sadržajima. Ista sala se koristi za kino projekcije. Dvorana koji se nalazi u predvorju, uvijek je bila mjesto za susrete i predstavljanje. U historiji grada koristila se na različite načine, iako ne usko vezana za teatar: održavale su se plesne večeri i prijemi, a za vrijeme rata, služio je i kao mrtvačnica.

Urbani kontekst

Dom kulture nalazi se u starom dijelu grada, pored puta koji povezuje željezničku stanicu i ostatak grada.

Objekat zauzima prostor na kojem je postojao red kuća koje su dosezale do današnjeg hotela. Kada je izgrađen Dom kulture srušeno je pet zgrada u kojima su se nalazile različite radnje, hoteli, trgovine itd...Hotel je napravljen poslije, zbog čega je srušeno nekoliko objekata u kojima su se nalazili pekara i apoteka. Objekat Doma kulture je bio smješten na lokaciji koja se smatra strateškom već godinama. Fasada koja gleda prema rijeci Bosni ima najveću vrijednost, rijeka je element koji obilježava grad i nudi jedan primamljiv i ljepši izgled. Tu se nalazi glavni ulaz u pozorišnu salu i službene urede, kojima se može doći s desne strane grada preko pješačkog prilaza od mosta.

Zadnji dio i krilo objekta koje gleda prema hotelu su tretirani sa jednom posebnom pažnjom. Na zadnjem dijelu, koji je okrenut prema glavnoj ulici, nalazi se ulaz koji je okrenut u gradsku biblioteku.

Veliku važnost ima prostor koji se nalazi između glavne sale i ureda, a služi kao mjesto za okupljanje, kao zona na otvorenom, povezana sa kulturnim aktivnostima u objektu. Najmanje je definisan što sa funkcionalne tečke gledišta što sa arhitektonske i nudi jedan ogroman potencijal. Prisustvo zelenila i njegova blizina prostorijama za pristup bini te njegove dimenzije daju mogućnost za buduće vanjsko dopunsko održavanje predstava. Može predstavljati tačku povezivanja između Doma kulture i grada.

Historijska važnost Doma kulture

Domovi kulture, predstavljaju želju za organizacijom, širenjem, komuniciranjem i međusobnim dijeljenjem jednog kulturnog projekta sa svim ili mnogim građanima.

Gradnja kulturnih centara, zvanih Domovi kulture, u republikama bivše Jugoslavije započela je u prvim decenijama 1900. To su objekti nastali privatnim inicijativama različitih etničkih grupa, koje su osjećale potrebu za okupljanjem na jednom mjestu u kojem mogu održavati sve svoje aktivnosti i manifestacije vezane za vlastitu kulturu. Religija ima svoje mjesto u crkvama, sinagogama, džamijama a kultura je stvar za sebe koja traži posebne prostore.

Funkcionalna tipologija objekta dolazi iz perioda koji je slijedio Drugom svjetskom ratu. Od prvih poslijeratnih dana, koje karakteriše jak i raširen entuzijazam za obnovu zemlje zasnovanu na „socijalrealizmu“ kao sovjetskom derivatu, živjela je želja za izgradnjom simbola i mjesta u gradovima koji će svjedočiti o tom historijskom periodu.

Stvaranje jedinstvenih mjesta u kojima se mogu organizovati, upravljati i odvijati sve kulturne aktivnosti jednog grada odgovara političkom zahtjevu za postojanjem jedne lako kontrolisane organizacije zbog direktne povezanosti upravnih organa i radnih mjesta. Dom kulture postaje objekat koji treba imati svaki grad, i veliki i mali, projekat koji izražava svoju dosljednost, što s ciljevima politike tog vremena, što s klimom povjerenja i entuzijazma stanovništva.

1. Pravni status

Javna ustanova „Centar za kulturu“ Zavidovići djeluje u skladu sa Odlukom o preuzimanju osnivačkih prava i organizovanju Javne ustanove u državnoj svojini broj 01-023-45 od 29.12.1997.godine, Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o preuzimanju osnivačkih prava i organizovanju Javne ustanove u državnoj svojini broj 01-40-756 / 10 od 27.02.2010.godine i Odlukom o usklađivanju djelatnosti JU „Centar za kulturu“ Zavidovići sa standardnom klasifikacijom djelatnosti BiH broj 66 / 13 od 25.03.2013.godine, zasnovane na zakonskim propisima kao neprofitna ustanova.

Javna ustanova „Centar za kulturu“ Zavidovići po osnivačkoj odluci koristi i upravlja zgradom sa cca 2.500 m² korisne površine.

Odlukom o preuzimanju osnivačkih prava i njenim članom 8. Javnoj ustanovi u državnoj svojini prenosi se pravo raspolaganja osnovnim sredstvom – zgradom Javne ustanove. Za svoju djelatnost Ustanova koristi prostor: kino sale, male sale, čitaonice, holova, malog magacina i tri kancelarijska prostora na spratu – ulaz od autobuske stanice.

Gore navedenim Odlukama o preuzimanju osnivačkih prava i organizovanju Javne ustanove zgrada je data na upravljanje i korištenje radi obavljanja kulturnih djelatnosti i to: prikazivanje filmova, umjetničko i književno stvaralaštvo, scensko izvođenje, djelatnost za kulturne priredbe, djelatnost sajмова i zabavnih parkova i ostale zabavne djelatnosti, zatim izdavanje knjiga, novina, časopisa i sličnih periodičnih izdanja, zvučnih zapisa i ostale izdavačke djelatnosti, iznajmljivanje mašina i opreme, obrazovanje odraslih i ostalo obrazovanje.

U zgradi je smještena i Javna ustanova „JAVNA BIBLIOTEKA“ Zavidovići, koja koristi prostor od oko 370 m² bez naknade.

Višak poslovnog prostora se izdaje u zakup čiju proceduru provodi Osnivač na osnovu odluka donesenih od strane Općinskog vijeća Zavidovići.

2. Finansiranje

Centar za kulturu Zavidovići je neprofitna ustanova i finansira se kroz Transfer za redovne djelatnosti i vanredne troškove planirano općinskim budžetom. Navedena sredstva dovoljna su za isplate plata radnicima, doprinosa kao i topli obrok.

Općina Zavidovići ulaže u kulturnu infrastrukturu u skladu sa svojim mogućnostima, dok Centar za kulturu osigurava dodatna sredstva van općinskog budžeta, kroz projektne aplikacije prema drugim izvorima i na taj način realizuje infrastrukturne i druge kulturne projekte.

Naravno, ova ulaganja ne zadovoljavaju potrebe i zato je potrebno izraditi plan ulaganja u postojeću infrastrukturu. Ovaj plan trebao bi odrediti prioritete u ulaganju u narednih pet godina i uključivati investicije poput vanjske fasade, preostale nezamijenjene vanjske stolarije, riješiti problem zagrijavanja prostorija.

STRATEŠKI CILJEVI I PLAN AKTIVNOSTI

1. **Strateški cilj:** Dovedi kulturne institucije i prostore u funkcionalno stanje u skladu sa standardima djelatnosti koju obavljaju, što se prvenstveno odnosi na Centar za kulturu, Muzejska zbirka, Javna biblioteka.

Nosioc aktivnosti: Viši nivoi vlasti, Općina Zavidovići, Centar za kulturu, Javna biblioteka.

Rok: kontinuirano

2. **Strateški cilj:** Stvoriti kontinuitet kulturne ponude koja treba biti koordinirana na nivou Općine Zavidovići

Nosioc aktivnosti: Općina Zavidovići, Centar za kulturu

Rok: kontinuirano

3. **Strateški cilj:** Povećati kulturnu participaciju i posjete građana kulturnim događajima
Nosioc aktivnosti: JU Centar za kulturu, nevladin sektor
Rok: kontinuirano
4. **Strateški cilj:** Optimalno koristiti vlastite snage i prednosti tj. da strategiju utemeljimo na resursima i kompetencijama, i zato su za samu Kulturnu strategiju Općine Zavidovići od iznimnog značaja historijska i industrijska baština koja je kulturnom sektoru ostavila iznimne resurse, kao i kompetencije kulturnih radnika koji svakodnevno stvaraju nove vrijednosti
Nosioci aktivnosti: Općina Zavidovići, ustanove kulture, nevladin sektor
Rok: kontinuirano
5. **Strateški cilj:** Osnivanje Gradskog muzeja na području grada/Arhiva
Nosioc aktivnosti: Općina Zavidovići, Centar za kulturu
Rok: do 2023.godine
6. **Strateški cilj:** Osigurati Transfer za sufinansiranje projekata kulturnim institucijama
Nosioc aktivnosti: općina Zavidovići
Rok: kontinuirano
7. **Strateški cilj:** Centru za kulturu Zavidovići povećati Transfer za redovnu djelatnosti, što će samim time povećati i broj kulturnih sadržaja u Centru.
Nosioc aktivnosti: općina Zavidovići
Rok: kontinuirano
8. **Strateški cilj:** Formirati Savjet za kulturu na nivou Općine
Nosioci aktivnosti: Općina Zavidovići, ustanove kulture, nevladin sektor
Rok: do 2023.godine
9. **Strateški cilj:** Formirati i afirmisati Kulturni klub mladih
Nosioci aktivnosti: Općina Zavidovići, ustanove kulture, nevladin sektor
Rok: do 2023.godine
10. Razvijati međuopćinsku, međukantonalnu, međuregionalnu, međunarodnu saradnju
Nosioci aktivnosti: Općina Zavidovići, ustanove kulture, nevladin sektor
Rok: do 2023.godine

Ciljevi koje je potrebno ostvariti u narednom petogodišnjem razdoblju odnose se, s jedne strane, na unaprijeđenje rada kulturnog sektora i, s druge strane, na afirmaciju značajnih elemenata zavidovićkog identiteta (Muzejska zbirka, fotogalerija, eksponati, stećci, kulturno-historijski objekti)

Radi ostvarivanja postavljenih ciljeva kulturni sektor u Zavidovićima je potrebno organizovati na način da optimalno koristimo vlastite kapacitete i da ostvarimo afirmaciju vlastitih vrijednosti unutar zajednice u kojoj djelujemo.

Vjerujemo da svaka djelatnost, pa tako i kulturna, ovisna je o ukupnom razvoju ove djelatnosti. Ukoliko se ne prate postavljeni standardi i ne teži izvrsnosti naprosto se gubi na konkurentnosti i propada. Zbog toga je za kulturni sektor od iznimne važnosti kontinuirano unaprijeđenje vlastitog rada tako da se uskladi s uspostavljenim standardima koji upravljaju djelovanjem sektora u cjelini, ali i radom pojedinačnih institucija (npr. muzeja ili kina) koje djeluju u određenom području.

Stvaranje kulturnih navika počiva na kontinuitetu kulturne ponude. Kontinuitet kulturne ponude zapravo znači prepoznatljivost programa u vremenu i prostoru. Na osnovu ovih informacija stvaraju se očekivanja i ukoliko se ona ispune stvaraju se navike posjete određenom prostoru u određenom vremenu zbog određenog programa. Ovo trostruko određenje je ključno za razumijevanje kulturnih navika koje je moguće uspostaviti samo ukoliko postoji vremenski, prostorni i programski kontinuitet. Najjednostavniji primjer kontinuiteta kulturne ponude je rad kulturnih ustanova i manifestacija koje se ponavljaju iz godine u godinu. Tu građani najlakše stvaraju naviku posjete kulturnim događajima i upravo su

programi koji počivaju na ovom kontinuitetu prepoznatljivi i posjećeni. To i jest razlog za oblikovanje kulturnih sadržaja u formate poput festivala i sl. U Zavidovićima svakako postoji kontinuitet kulturne ponude, no ovdje se prvenstveno radi o kontinuitetu koji se odnosi na vrijeme i mjesto, a manje na programsku koncepciju.

Također, razvoj publike počinje na stvaranju kulturnih navika koje su ovisne o kontinuitetu kulturne ponude. No, za stvaranje kulturnih navika podjednako je važno uključivanje građana u kulturne aktivnosti. Uključivanje građana ovisno je prvenstveno o tome koliko vrednuju pojedine aktivnosti. Između visokog vrednovanja neke aktivnosti i pasivnog (kao publika) i aktivnog (kao izvođači) sudjelovanja u istoj aktivnosti moguće je uspostaviti pozitivnu korelaciju.

Zbog toga je za povećanje kulturne participacije građana nužna bliska suradnja sa školskim sistemom kroz koji se stiču prva znanja o umjetničkim djelima i kulturnim događajima. U tom smislu ključan je proces usvajanja umjetničkih konvencija, učenja pravila igre po kojima će u kasnijoj životnoj dobi netko možda i zaigrati, tj. i sam se aktivno uključiti u kulturno stvaralaštvo ili ipak postati publika kulturnih događaja i ustanova.

UMJETNOST

Književnost

Sagledavanje situacije u književnom životu Zavidovića posmatrat ćemo hronološki kroz prizmu dešavanja u prošlom vijeku, odnosno između 2. svjetska rata (obzirom da su Zavidovići relativno mlad grad), period 90-ih godina (vrijeme odbrambeno-oslobodilačkog rata) i postratni period.

Između dva svjetska rata književno stvaralaštvo možemo posmatrati kao i na drugim prostorima, kroz prizmu djelatnosti kulturno-prosvjetnih društava: "Prosvjeta", "Napredak", "Gajret"/"Preporod" i "La benevolencija".

Nosioци tih aktivnosti bili su radnici, intelektualci tog vremena, studenti i prosvjetari iz osnovnih škola koje su egzistirale u tom periodu.

Poslije II svjetskog rata napravljen je veliki iskorak na svim poljima kulturno-prosvjetnog djelovanja i radničkog stvaralaštva, pa i u književnosti, i kroz razvoj mreže osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja, izgradnju objekata za kulturu i osnivanje ustanova za obrazovanje i informisanje. Izgradnjom Doma kulture Zavidovići stvaraju se idealni prostorni uslovi za organizaciju različitih manifestacija, stvaraoci djeluju kroz RKUD "Rad", Radio Zavidovići otvaraju mogućnost prezentacije pjesničke riječi u programima, a i list "Krivaja" svoje stranice otvara stvaraocima prateći književne tokove kroz informacije i objavljujući pjesme, crtice, priče, aforizme...

Mnogo je nastavnika i profesora zaslužno za utemeljenje ljubavi prema umijeću stvaranja riječima i razvoju pisane riječi kod učenika osnovnih i srednjih škola u kojima se njeguje i medijsko prezentiraje napisanog (literarne i novinarske sekcije i školski listovi, časovi poezije i susreti sa piscima, smotre recitatora u sklopu značajne godišnje manifestacije u organizaciji UOŠ Zavidovići.)

Raspisivani su i brojni konkursi povodom značajnih datuma iz prošlosti, koji su omogućavali učešće i afirmaciju u književnim stvaraocima.

U posljednje tri decenije bilježi se razvoj u izdavačkoj djelatnosti.

Književnim stvaraocima otvorene su stranice lista "Zrno" i školskih listova sa značajnim brojem izlazaka, kao što su: "Gostovički behar", "Biserje Krivaje", "Gimnazijalac" i "Slovo struke".

Sa prvim knjigama pojavljuje se više imena autora prozih i poetskih djela, sa zbirkama priča i pjesama, ali i drugim oblicima - aforizmi, monografije, dnevници, memoari, romani itd.

Poseban doprinos razvoju književnosti daje udruženje ljubitelja pisane riječi "Duga" sa 15-ak aktivnih članova.

Neki od bivših i trenutnih članova imaju više objavljenih književnih djela, te su afirmisani i na širim prostorima. Tako danas u zavidovičkoj zbirci imamo oko 150 raznih književnih djela domaćih autora.

STRATEŠKI CILJEVI:

- Popularizacija književnosti, podizanje nivoa pismenosti, kulture govora i javnog nastupa
- Afirmacija literarnog stvaralaštva
- Pokrenuti izdavačku djelatnost
- Medijska podrška književnih sadržaja
- Raspisivanje konkursa za stvaraoce
- Veća afirmacija stvaraoca za učešće u manifestacijama
- Organizacija promocija
- Organizacija večeri poezije
- Osnivanje književnih i čitalačkih klubova

STRATEŠKI PLAN I NOSIOCI AKTIVNOSTI

Kako bi se makar zadržao ovaj nivo, odnosno stvorili uslovi za razvoj i unaprijeđenje lijepe riječi, neophodno je:

- 1. Strateški cilj:** Da osim biblioteka, kao javnih ustanova koje se neposredno bave knjigom i škola kao vaspitno-obrazovnih ustanova, zadužiti nekoga za popularizaciju književnosti i podizanja nivoa pismenosti, kulture govora i javnog nastupa.
Nosioc: Nadležna općinska služba, udruženje "Duga" i druga udruženja koja se bave književnim stvaralaštvom i sredstva informisanja,
Rok: kontinuirano
- 2. Strateški cilj:** Afirmisati dječije i literarno stvaralaštvo i stvaralaštvo mladih kroz aktivno učešće i podršku literarnim sekcijama osnovnih i srednjih škola ili druga udruženja koja već djeluju, a koja bi mogla ugraditi takve aktivnosti u svoje programe.
Nosioc: Nadležna općinska služba, JU Biblioteka, Osnovne i Srednje škole, udruženja.
Rok: kontinuirano
- 3. Strateški cilj:** Podržati izdavanje već postojećih školskih listova u osnovnim i srednjim školama i doprinijeti kvaliteti istih (ili izdavati jedan zajednički list na području općine), kao i izdavanje knjiga kroz ovu djelatnost.
Nosioc: Općina Zavidovići, Osnovne i Srednje škole
Rok: kontinuirano
- 4. Strateški cilj:** Obezbjediti stalni medijski prostor u postojećim sredstvima informisanja za emisije književnih sadržaja.
Nosioc: Nadležna općinska služba, sredstva informisanja
Rok: kontinuirano
- 5. Strateški cilj:** Raspisivati konkurse za stvaraocce vezano za značajni datume.
Nosioc: Općina Zavidovići
Rok: kontinuirano
- 6. Strateški cilj:** Kroz rad udruženja "Duga" i drugih, djelatnost iz ove oblasti dići na viši nivo stvaranjem optimalnih kadrovskih i materijalnih uslova rada.
Nosioc: Osnivači javnih ustanova koje se bave kulturom, udruženja građana koja se bave književnim stvaralaštvom
Rok: kontinuirano
- 7. Strateški cilj:** Kroz postojeće manifestacije afirmisati stvaraocce za učešće i prezentiranje pisane riječi.
Nosioc: Nadležna općinska služba
Rok: kontinuirano
- 8. Strateški cilj:** Organizovati promocije knjiga, večeri poezije i književne susrete stvaralaca iz regije.
Nosioc: Udruženja, nadležna Općinska služba
Rok: kontinuirano
- 9. Strateški cilj:** Organizovati godišnje večeri poezije.
Nosioc: Udruženja, nadležna općinska služba
Rok: kontinuirano
- 10. Strateški cilj:** Osnovati književne i čitalačke klubove.
Nosioc: JU Biblioteka, Osnovne i srednje škole, Udruženja
Rok: kontinuirano

Likovna umjetnost

Ozbiljne tragove likovnosti i likovnog organizovanja na području općine Zavidovići bilježimo neposredno nakon Prvog svjetskog rata, tačnije, pedesetih godina prošlog vijeka u Zavidovićima žive i rade Sulejman Haljevac, pedagog, (bareljef u Domu kulture), Jure Matić, slikar folklornih motiva, Abid Kolaković pejzažista i Barić Ivica čija je preokupacija intarzija.

Šezdesetih godina prošlog vijeka, likovni život u Zavidovićima obogatili su između ostalih: Boro Stjepanović, prvo kao pedagog a kasnije i historičar umjetnosti, čiji pedagoški rad bilježimo u Zavidovićima i u Zenici. Prepoznajemo njegovu intarziju u ekspres restoranu.

Krajem šezdesetih godina počinje da djeluje Mustafa Faljić, koji poslije završene Više pedagoške škole radi kao nastavnik likovne kulture, redovno izlaže, vodi likovnu sekciju pri KUD "Rad", a kasnije učestvuje u osnivanju udruženja likovnih umjetnika "Impresija", te postaje njen prvi predsjednik.

Osim njega bilježimo i rad Nikole Rakočevića u Vozućevoj, a kasnije u Zavidovićima.

Osamdesetih godina u Zavidovićima likovni život se posebno prepoznaje u aktivnostima KUD "Rad", odnosno likovne sekcije. Djela članova likovne sekcije predstavljaju se u sklopu izložbe "Majski salon".

Također, tih godina bilježimo i dolazak Enisa Bate Hasandžikovića, koji svojim radom upotpunjava likovni život u gradu.

U narednom periodu likovnim doajenima pridružuju se: Biljana Vrbić-Mačak, Akademija likovnih umjetnosti (kasnije magistar iste), braća Danis i Adis Fejzić koji završavaju školu primjenjenih umjetnosti i Likovnu akademiju, Zuhdija "Zu" Hadžiefendić, škola Primjenjenih umjetnosti, Vjeko Antolović, škola Primjenjenih umjetnosti, Asim Parić, škola Primjenjenih umjetnosti, Žuča Boro, Akademija likovnih umjetnosti, Zlatan Alispahić, Akademija likovnih umjetnosti-odsjek za grafički dizajn.

Tih godina, u nastavnom planu i programu osnovnih škola, Likovna kultura bila je zastupljena sa dva časa sedmično, te se stručno pratio proces nastave od strane Pedagoškog zavoda. Svake godine održavali su se stručni seminari za nastavnike u cilju poboljšanja nastavnog procesa.

Mnogobrojne likovne izložbe učenika poticale su razvoj likovne kulture kod najmlađe populacije. Takav razvoj prekinuo je rat od 1992. do 1995. godine.

U poslijeratnom periodu Likovni stvaraoci našli su se u veoma složenim uslovima. Jedan broj afirmisanih umjetnika napustio je Zavidoviće. Nisu se mogla planirati značajnija sredstva za likovnu oblast, kao ni stvaranje materijalnih i prostornih uslova za rad postojećih institucija.

Obrazovanje i kultura su pod upravom kantona bez uticaja razvoja sa federalnog i državnog nivoa, obje navedene oblasti susreću se sa veoma složenim problemima.

Posebno je marginalizovana pozicija Likovne umjetnosti, počev od odgojno-obrazovnog procesa sa jednim satom Likovne kulture sedmično, što je protivno preporukama svjetskih i evropskih organizacija za obrazovanje.

U takvim uslovima, grupa entuzijasta, osniva udruženje likovnih umjetnika općine Zavidovići pod nazivom "Impresija". Osnivanjem udruženja multipliciraju se dešavanja na likovnoj sceni grada. Organiziraju se i postavljaju samostalne i kolektivne izložbe, uspostavljaju se kontakti sa pojedincima i udruženjima, prvo na nivou Zeničko-doborskog kantona, a zatim i šire, što rezultira ustanovljenjem likovne kolonije "Proljeće u Zavidovićima".

Kolonija je ugostila veliki broj domaćih i stranih likovnih stvaralaca, a tim je otvoren put domaćim likovnim stvaraocima za učešće u likovnim kolonijama širom Evrope.

U kulturnom životu grada, osnivanje udruženja ima refleks u gotovo svim sferama. Manifestacija "Ljeto u gradu" počinjala je otvaranjem izložbe radova nastalih u likovnoj

koloniji, ustanovljena je revijalna izložba udruženja u povodu 15. septembra Dana općine Zavidovići, pokrenuti su likovni konkursi na određene teme među učenicima, dječija likovna kolonija i sl.

Nepostojanje gradske galerije, problem javne percepcije savremene likovne umjetnosti, nepostojanje fondova za otkup likovnih djela i poticaja razvoja recentnog likovnog stvaralaštva, sve se to odrazilo na kvalitet likovne kulture i kulturnog života grada.

STRATEŠKI CILJEVI:

1. Definisati nadležnosti u obezbjeđivanju uslova za konzumiranje kulturnih potreba građana,
2. Ojačati kulturne organizacije,
3. Riješiti pitanje finansiranja rada umjetnika i sekcija,
4. Osnivanje gradske galerije,
5. Otkup likovnih djela,
6. Publikacija određenih projekata,
7. Organizacija likovnih kolonija i sekcija

STRATEŠKI PLAN I NOSIOCI AKTIVNOSTI

U cilju održavanja kakvog takvog nivoa likovne umjetnosti neophodno je:

1. **Strateški cilj:** stimulisati lokalne zajednice da preuzmu odgovornost za kulture potrebe svojih građana,
Nosioc: Viši nivoi vlasti, Općina Zavidovići
Rok: kontinuirano
2. **Strateški cilj:** posvetiti im veću pažnju i stručno i materijalno ojačati kulturne organizacije (javne ustanove iz oblasti kulture, nevladinog sektora i umjetnika),
Nosioc: Općina Zavidovići, nadležne općinske službe, udruženja iz oblasti kulture
Rok: kontinuirano
3. **Strateški cilj:** planirati sredstva za rad umjetnika radi organizovanja sekcija za rad sa mladima na kreativnim projektima
Nosioc: nadležna općinska služba, osnovne i Srednje škole, udruženja iz oblasti kulture
Rok: kontinuirano
4. **Strateški cilj:** osnovati gradsku Galeriju kao jedinstven multimedijalni prostor u kojoj bi se paralelno s likovnim programom odvijali i programi svih vidova primjenjene i savremene umjetnosti.
Nosioc: Općina Zavidovići, nadležna općinska služba, udruženja i organizacije iz oblasti kulture,
Rok: u kontinuitetu
5. **Strateški cilj:** iz postojećih fondova opredijeliti određena sredstva za otkup likovnih djela,
Nosioc: Općina Zavidovići, umjetnici
Rok: u kontinuitetu
6. **Strateški cilj:** opredijeliti sredstva za izdavačke projekte: monografije i kataloge,
Nosioc: Nadležna općinska služba, udruženja, stvaraoci
Rok: kontinuirano
7. **Strateški cilj:** likovne programe organizovati u okviru sekcija i likovnih kolonija.
Nosioci: Nadležna općinska služba, udruženja iz oblasti kulture, Osnovne i Srednje škole,
Rok: kontinuirano

Muzička umjetnost

Analiza stanja

Važno je napomenuti da su Zavidovići s kraja 19.st i početka 20st. bili izrazito multietnički grad. U Zavidovićima je s početka 20.st prošloga vijeka živjelo 15 narodnosti, što je predstavljalo Evopu u malom. Predstavnici ovih naroda donijeli su u Zavidovići i svoju kulturu, gdje se posebno isticala muzička kultura koja je prenošena sa koljena na koljeno, a koja se izražavala u okviru grupa gitarista, tamburaša, saksofonista, orkestrara i slično.

Uslove za muzičko djelovanje i aktivnosti tokom 20 stoljeća uglavnom je pružao Dom kulture. Značajno je napomenuti da je, tokom perioda od osnivanja Doma kulture pa sve do početka rata 1992.godine, Dom kulture omogućavao izvođenje operских predstava, kao i koncerata zabavne i narodne muzike. Društvena zajednica je participirala sa skoro 50% u trškovima izvođenja istih, pa ni ulaznice nisu bile nedostupne ni onim građanima sa najnižim ličnim primanjima. Stoga su posjetioci na ovim operским predstavama i koncertima po pravilu uvijek punili dvoranu Doma kulture.

U Izvještaju o 20-godišnjici rada Doma kulture izneseno je sljedeće:

- Održano je 10 operских predstava sa 4.200 gledalaca
- Održano 153 koncerata zabavne i narodne muzike sa 105.000 gledalaca
- Održano 2560 omladinskih manifestacija kulturno-zabavnog karaktera (u kojima su bili uključeni i muzički sadržaji) sa 2.500.000 posejtilaca.

U okviru Radničkog kulturno-umjetničkog društva "Rad" djelovala je horska sekcija, koja je bila zastupljena također u osnovnim i srednjim školama.

Kada su osamdesetih godina pristigli muzički obrazovani ljudi u Zavidoviće, organizovan je "Muzički klub" koji je sadržavao:

- 1) Limenu glazbu;
- 2) Zabavni orkestar;
- 3) Narodni orkestar;
- 4) Tamburaški orkestar:

"Muzički klub" je materijalno pomagala IP "Krivaja". Orkestri su bili snabdjeveni modernim instrumentima i razglasnim uređajima.

Iz zavidovičke "muzičke sredine" ponikao je i Milan Jeličanin, dugogodišnji dirigent hora "Trebević" i vanredni profesor na Muzičkoj akademiji u Sarajevu.

U dosadašnjoj postratnoj aktivnosti prepoznatljiva su djelovanja lokalnih muzičara (svirača), manjih vokalno-instrumentalnih sastava i izvođačkih grupa.

Od strane entuzijasta nastoji se poboljšati stanje u ovoj oblasti osnivanjem udruženja "HARFA" koje je imalo niz uspješno organizovanih muzičkih manifestacija.

Nisu zanemariva gostovanja VIS-a iz Žepča, Omladinskog hora Zenica, ansamabala iz Sarajeva i sl.

Značajna muzička manifestacija koja se održava proteklih nekoliko decenija je "Raspjevana jesen".

Otvaranje muzičke škole u sklopu "Druge osnovne škole" Zavidovići predstavlja značajan korak u razvoju dalje muzičke kulture na području općine Zavidovići.

Dosadašnja praksa pokazala je sljedeće:

- Stihijski ili kampanjski pristup u odnosu na lokalne muzičke manifestacije
- Loše ili nikakvo usavršavanje muzičara
- Neodstatak Udruženja pedagoga muzičke kulture
- Povremeni istupi kulturno-umjetničkih društava
- Slaba saradnja sa lokalnom zajednicom

- Upitan kvalitet organizacije muzičkih koncerata
- Nepostojanje muzičkih manifestacija u ruralnim sredinama
- Upitan način odabira muzičkih sadržaja na lokalnim radio i TV stanicama
- Loš ili nikakav rad na popularizaciji muzičke umjetnosti
- Nepostojanje stručnih osoba etnomuzikologa
- Nepostojanje Udruženja slijepih i slabovidnih lica koje bi u svom planu i programu imali zastupljenu muzičku sekciju
- Nepostojanje lokalnih ansambala za obilježavanje značajnih datuma

CILJEVI

STRATEŠKI PLAN I NOSIOCI AKTIVNOSTI

1. **Strateški cilj:** Potrebna veća saradnja sa lokalnom zajednicom te pronaći mehanizam za zadržavanje stručnog muzičkog kadra.
Nosioc aktivnosti: Lokalni muzički umjetnici, Općina Zavidovići, JU Centar za kulturu
Rok:kontinuirano
2. **Strateški cilj:** Obezbjediti kontinuitet muzičkih aktivnosti i težnju ka višem i kvalitetnijem izvođenju uvažavajući interese i potrebe građana
Nosioc aktivnosti: Lokalni muzički umjetnici, Općina Zavidovići, JU Centar za kulturu
Rok:kontinuirano
3. **Strateški cilj:** Formiranje Udruženja koje bi u zadatku imalo njegovanje muzičke tradicije
Nosioc aktivnosti: Lokalni muzički umjetnici
Rok:kontinuirano
4. **Strateški cilj:** Stvaranje uslova za Formiranje Srednje muzičke škole Zavidovići
Nosioc aktivnosti: Viši nivoi vlasti, Općina Zavidovići
Rok:kontinuirano
5. **Strateški cilj:** U JU "Centar za kulturu" Zavidovići stvoriti uslove i resurse za rad sljedećih sekcija:
 - a) Osnivanje Gradskog hora
 - b) Osnivanje Gradskog orkestra
 - c) Rad ženskih, muških i mješovitih grupa i vokalnih solista
 - d) Formiranje i djelovanje muzičkog studija
 - e) Saradnja osnovnih i srednjih škola sa "Centrom za kulturu"**Nosioc aktivnosti:** Općina Zavidovići, JU Centar za kulturu
Rok:kontinuirano

Navedene sekcije bile bi u službi organizovanja svih kulturnih sadržaja na području Općine, ali i šire. Postojanje gore navedenih sekcija koje bi djelovale u sklopu "Centra za kulturu" Zavidovići zahtijeva povećanje transfera za rad Centra kao i stvaranje svih drugih uslova za njihov rad.

Obaveze Općine i "Centra za kulturu" u ovom slučaju bile bi:

- a) Osigurati nastup i učešće članova ansambla na svim manifestacijama koje se organizuju na području Općine i šire
- b) Osigurati prostor i osnovne uslove za rad
- c) Obezbjediti naknade članovima ansambla kao i stručnom osoblju
- d) Osigurati priznanja i diplome za sve učesnike i polaznike sekcija

KULTURNE MANIFESTACIJE

Značajniji kulturni događaji u Zavidovićima, imaju dugogodišnju tradiciju održavanja. Općina Zavidovići kao lokalna zajednica, kroz podršku organizovanju kulturnih manifestacija, nastoji u širem smislu i kontinuitetu, zadovoljiti na kvalitetan način kulturne potrebe građana. Kulturni subjekti imaju nužne uslove za produktivno stvaralaštvo i kreativan izražaj. Posljednjih godina Zavidovići su prepoznati po svojim osobenostima, a kulturna ponuda već afirmativno doprinosi poziciji ove zajednice.

U identifikaciji problema koji direktno utječu na kvalitet, brojnost i sadržaj kulturnih manifestacija na nivou općine Zavidovići mogu se izdvojiti;

- nedostatak subjekata koji se organizirano i sistemski bave kulturom
- kolektivna nebriga društva za kulturnim naslijeđem (svijest da je „kultura potrošnja i teret“),
- nedovoljan kadrovski potencijal za sistemsko bavljenje kulturom,
- nesistemsko i nedovoljno izdvajanje sredstava u opštinskom Budžetu za kulturno stvaralaštvo, dosadašnji nedostatak Kulturne strategije,
- nizak stepen kvaliteta kulturnih manifestacija,
- manifestacije više zabavnog nego kulturnog karaktera,
- značajan broj neafirmisanih lokaliteta kulturno-historijskog nasljeđa,
- nedostatak takmičarskih manifestacija, literarni konkursi, susreti amaterskih pozorišta,
- nedovoljna stimulacija kulturnih stvaralaca.

Pri odabiru projekata iz oblasti kulture za finansiranje, kreira se lista projekata koji se finansiraju iz Budžeta Općine, uzimajući u obzir ukupna sredstva dostupna za tu svrhu, s napomenom da broj kulturnih manifestacija ne predstavlja i vrijednosni kriterij. Korisnici sredstava su udruženja, kulturno-umjetnička društva i javne ustanove.

Iako kulturni turizam nije u dovoljnoj mjeri razvijen na području općine Zavidovići, jedan broj kulturnih manifestacija predstavlja mogućnost i svojevrstan potencijal u tom smislu, a to su:

- Međunarodna likovna kolonija “Proljeće u Zavidovićima”, a od ove godine "Jesen u Zavidovićima" je kolonija ljubitelja likovne umjetnosti iz BiH, Hrvatske, Slovenije, Srbije i Makedonije, a organizira je DLU „Impresija“. Međunarodna likovna kolonija održava se na području MZ Maoča ili Kamenice, koje su inače pozicionirane kao turističke destinacije Zavidovića.
- Kulturna manifestacija “Ljeto u gradu”, koja raznovrsnom ponudom kulturno-zabavnih sadržaja, sportskih natjecanja i izložbom zdrave hrane, zabavnim-muzičkim sadržajima, izaziva interes posjetilaca, naročito dijaspore, te potencijalnih turista u ljetnjem periodu. Učesnici pojedinih sadržaja kulturnog tipa; likovne Izložbe, smotra folklor, sportska takmičenja, doprinose afirmaciji turističke ponude općine Zavidovići.
- Muzički festival “Raspjevana jesen”, okuplja veliki broj amatera iz oblasti muzičkog stvaralaštva. Dugogodišnja tradicija održavanja nosi određenu težinu kao jedan od najznačajnijih domaćih kulturno-zabavnih proizvoda.
- „Festival dječijeg teatra“ u organizaciji UG „CeKer“, jedan je od rijetkih kulturnih događaja iz oblasti dramskog stvaralaštva, koji promovira ovaj vid umjetnosti, u ovom slučaju kod učenika osnovnih škola. Postignuta je masovnost, podsticaj na kreativnost te dramski izražaj mlađih generacija.
- Hrvatsko kulturno društvo „Napredak“ organizator je „Božićnog koncerta“ i spada u oblast vjerske-kulturne manifestacije.
- U organizaciji lokalnih kulturno umjetničkih društava te BZK „Preporod“, organiziraju se vjerske kulturne manifestacije „Bajramska sijela“ odnosno „Bajramske akademije“ koje nemaju kontinuitet.

CILJEVI

STRATEŠKI PLAN I NOSIOCI AKTIVNOSTI

1. **Strateški cilj:** Direktno uvezivanje kulturnih i turističkih sadržaja,
Nosioci aktivnost: Općina Zavidovići, JU "Centar za kulturu" Zavidovići, nevladin sektor
Rok: kontinuirano
2. **Strateški cilj:** Podizanje kvaliteta projekata iz oblasti kulture koje implementiraju organizacije civilnog društva (Povećanje budžeta za kulturne manifestacije ali i podizanje kriterija za njihovo finansiranje)
Nosioci aktivnost: Općina Zavidovići, JU "Centar za kulturu" Zavidovići, nevladin sektor
Rok: kontinuirano
3. **Strateški cilj:** Motivisanje nevladinog sektora koji aplicira projektnim prijedlozima, na sadržajnost, raznolikost i ponudu novih ideja.
Nosioci aktivnost: Općina Zavidovići, JU "Centar za kulturu" Zavidovići, nevladin sektor
Rok: kontinuirano
4. **Strateški cilj:** Povećati kvalitet projektnih prijedloga s akcentom na projekte koji su od posebnog interesa, njeguju tradiciju, osobenosti zavidovičkog kraja, turističku ponudu i masovnost.
Nosioci aktivnost: Općina Zavidovići, JU "Centar za kulturu" Zavidovići, nevladin sektor
Rok: kontinuirano

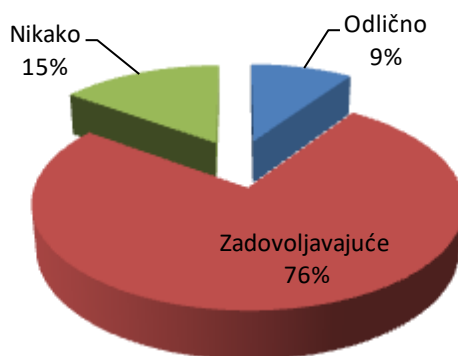
ANKETA-STRATEGIJA KULTURNE POLITIKE

Radna grupa za izradu Strategije kulturne politike provela je *on-line* istraživanje o potrebama i stanju iz oblasti kulture. Rezultati istraživanja poslužili su za analizu općeg stanja u sektoru kulture i identifikaciju osnovnih problema i potreba, te u skladu sa tim, za definisanje osnovnih pravaca i ciljeva kulturne politike na lokalnom nivou.

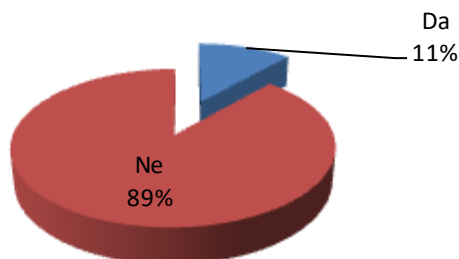
U sklopu dokumenta Strategija kulturne politike općine Zavidovići predstavljamo skraćenu verziju istraživanja (grafička obrada odgovora na anketna pitanja), odnosno najbitnije pokazatelje koji se odnose na probleme i potrebe oblasti kulture.

Istraživanjem je obuhvaćeno 200 ljudi različitih dobi, interesovanja, obrazovanja i radnog statusa sa područja općine Zavidovići.

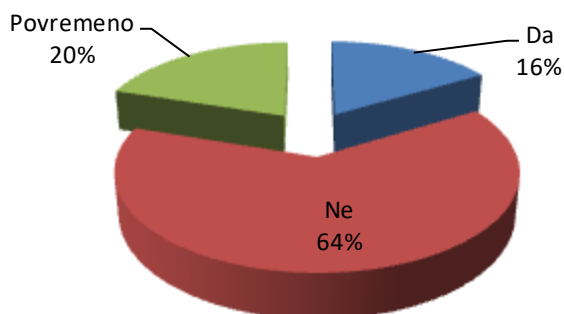
Koliko dobro poznajete kulturnu baštinu općine Zavidovići?

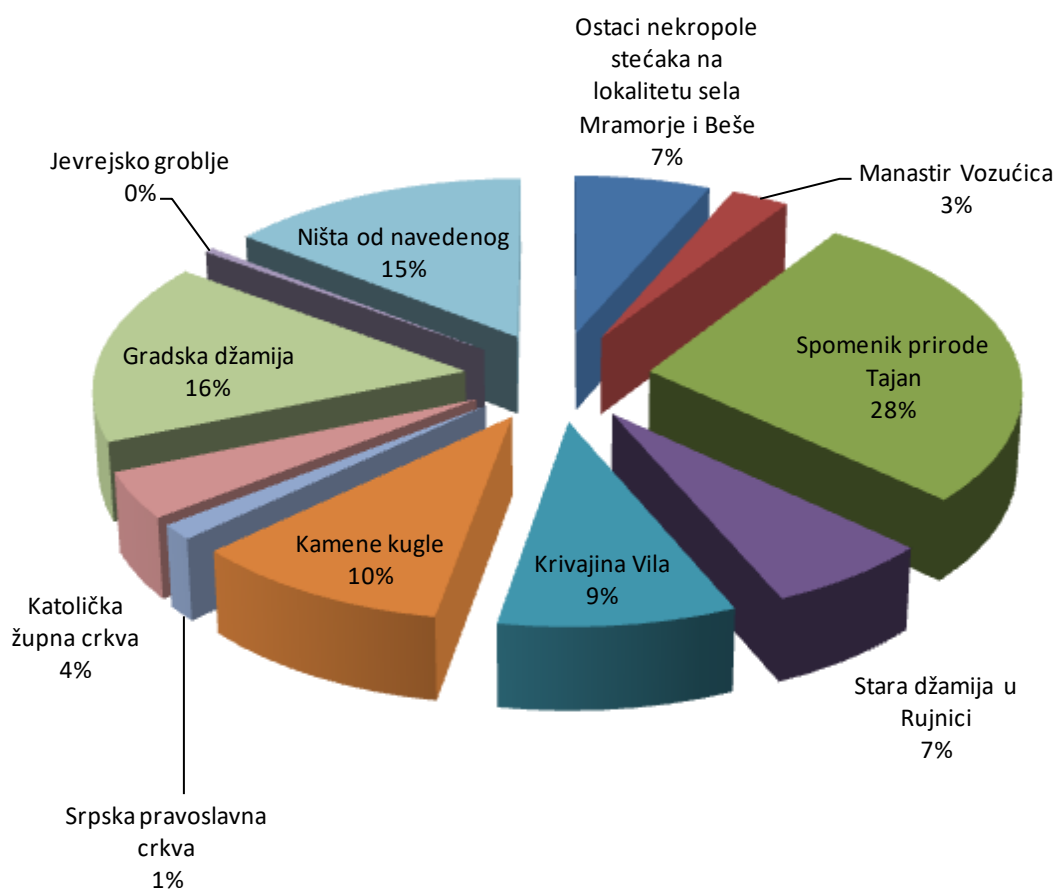
Da li su spomenici kulturne baštine dovoljno turistički iskorišteni?

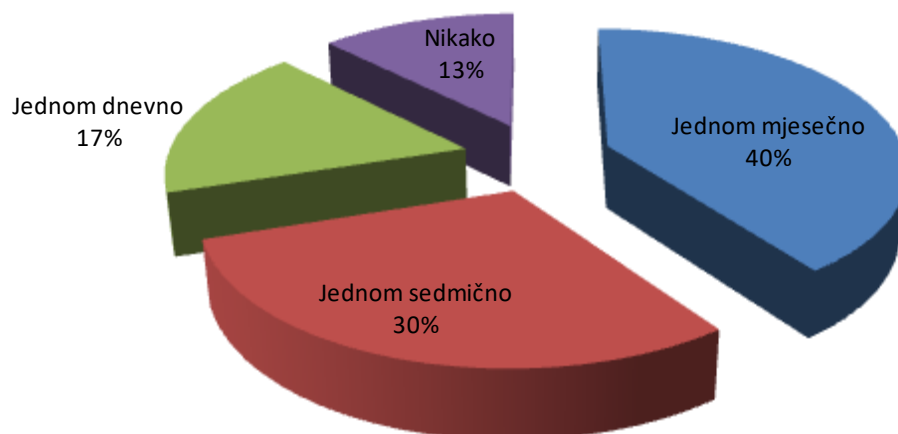
Da li ste član "Javne biblioteke" Zavidovići?

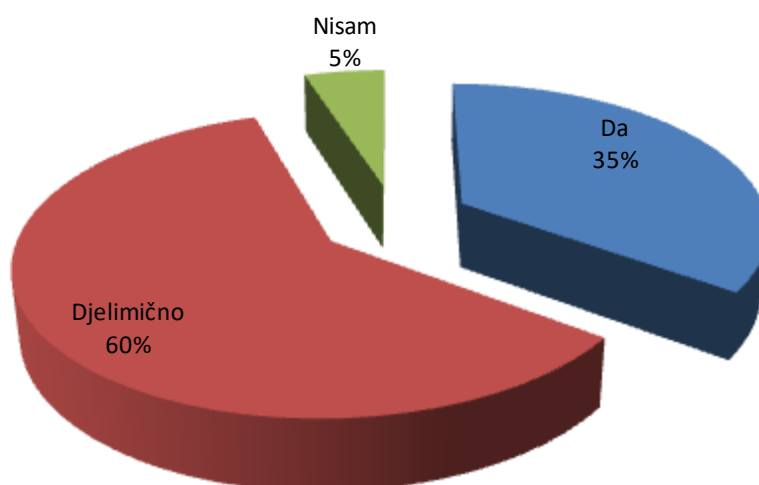
Šta smatrate najzanimljivijim za turističku ponudu općine Zavidovići?

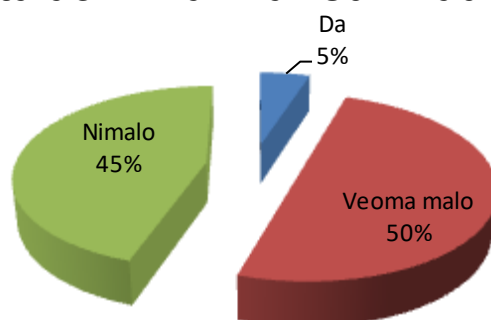
Koliko često čitate književnu literaturu?

Da li ste zadovoljni knjižnim fondom "Javne biblioteke" Zavidovići

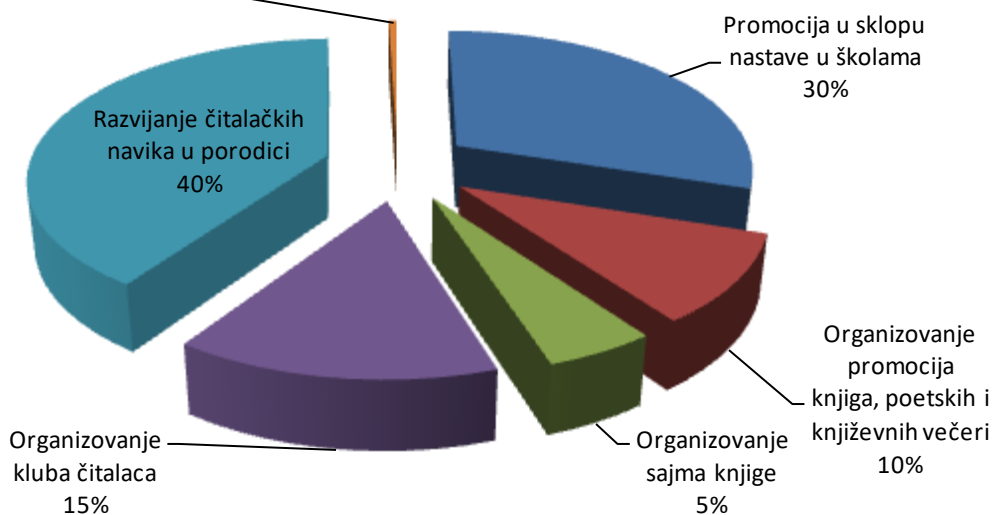

Da li današnje društvo pridaje značaj stvaranju čitalačkih navika kod mladih?

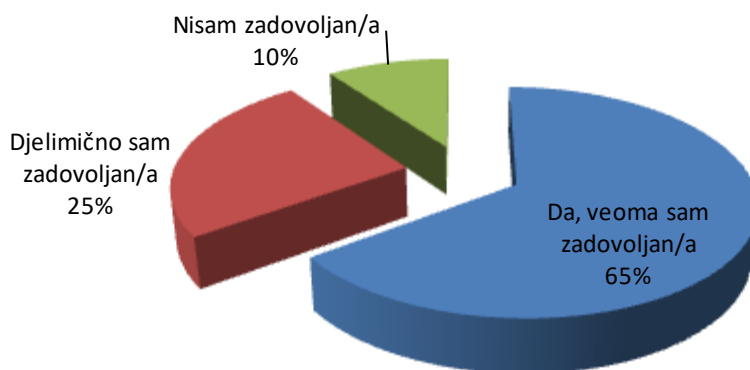

Koji vid promocije razvijanja čitalačkih navika smatrate najznačajnijim?

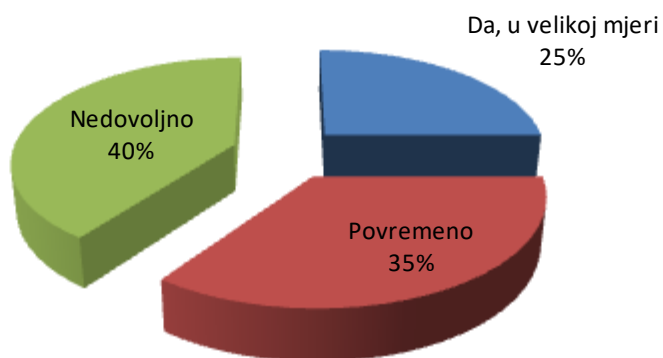
Promocija putem medija i nevladinog sektora
1%

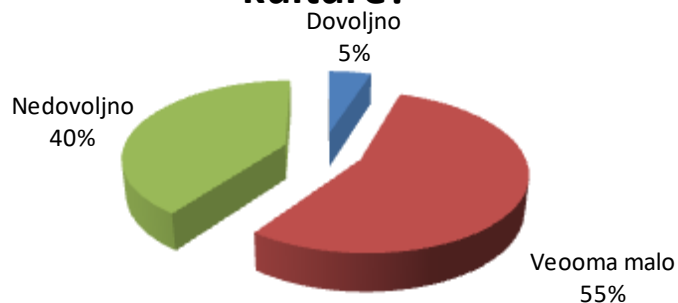
Da li ste zadovoljni radom osoblja i ponudom kulturnih sadržaja javne ustanove "Centar za kulturu"?

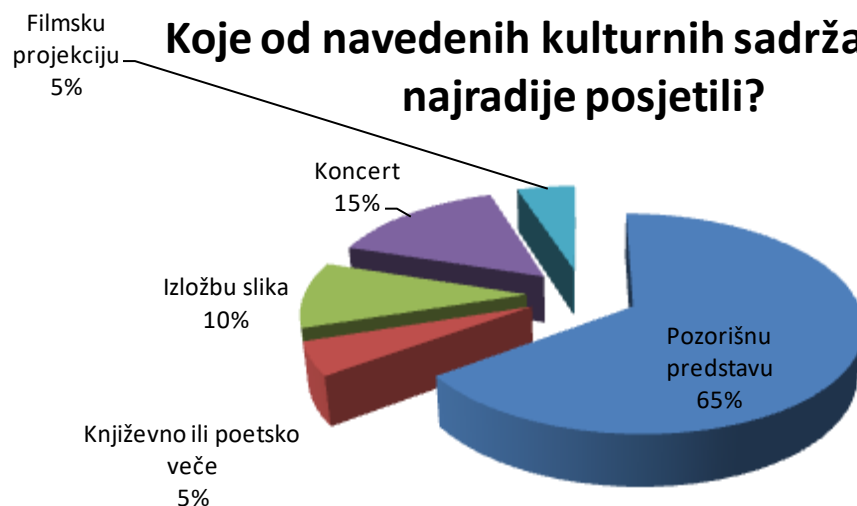
Da li smatrate da građani u dovoljnoj mjeri posejćuju kulturne sadržaje u organizaciji Javne ustanove "Centar za kulturu" Zavidovići?

Da li nadležni organi vlasti izdvajaju dovoljno sredstava za finansiranje ustanova iz oblasti kulture?

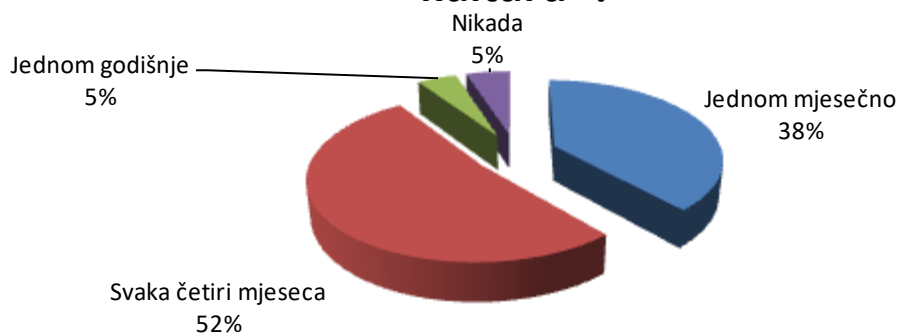
Koje od navedenih kulturnih sadržaja biste najradije posjetili?

Da li posjećujete književne večeri i promocije knjiga?

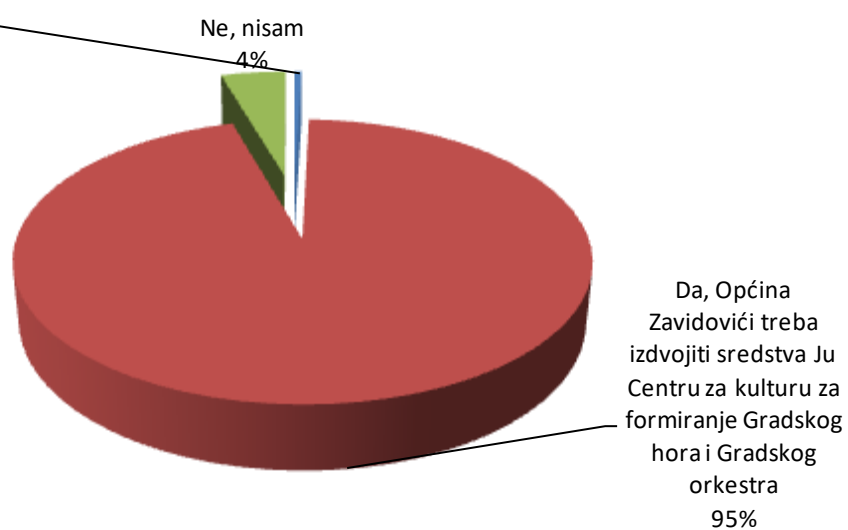

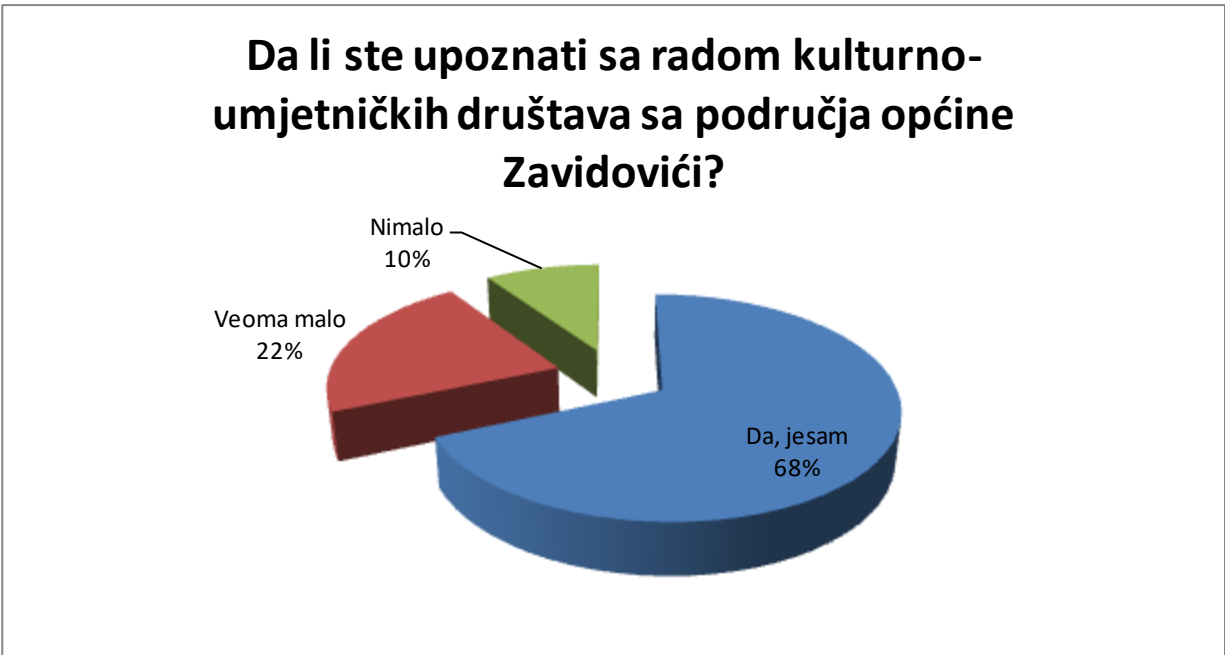
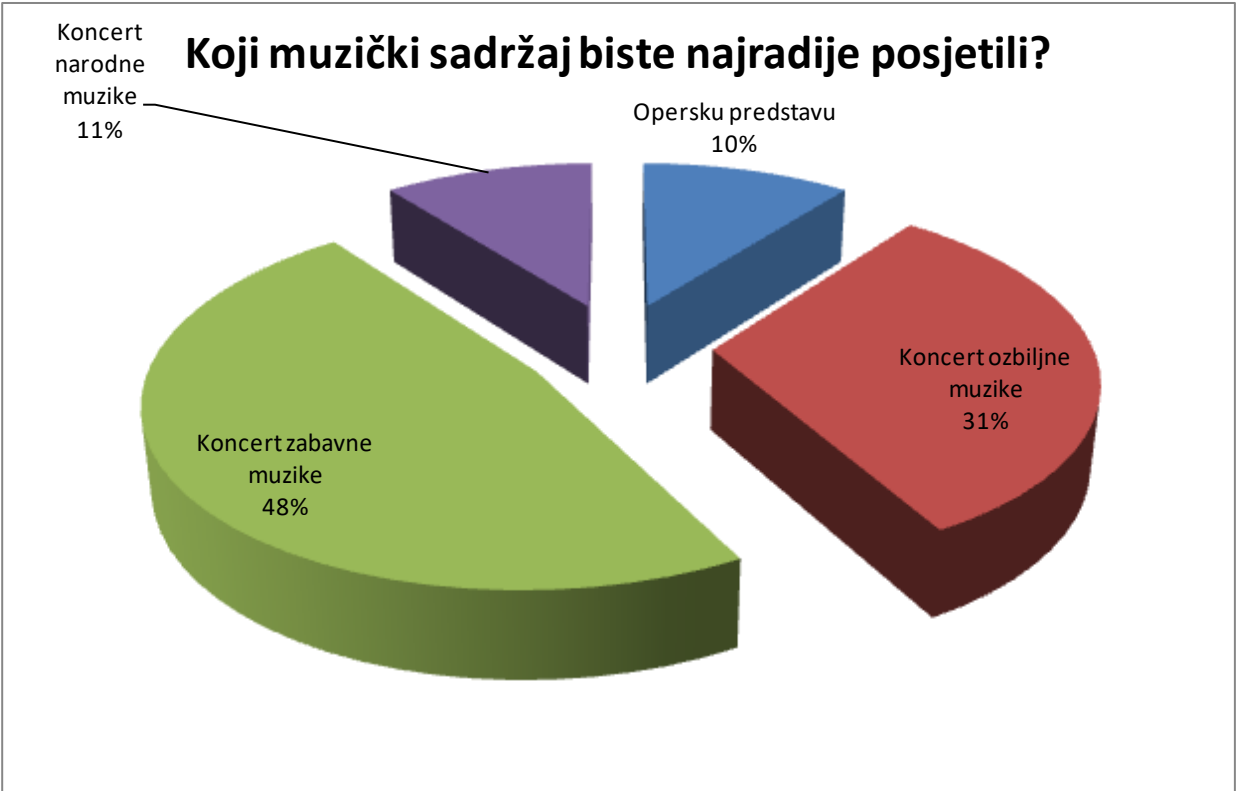
Koliko često bi se trebale oganizovati izložbe likovnih umjetnika u sklopu sadržaja "Centra za kulturu"?

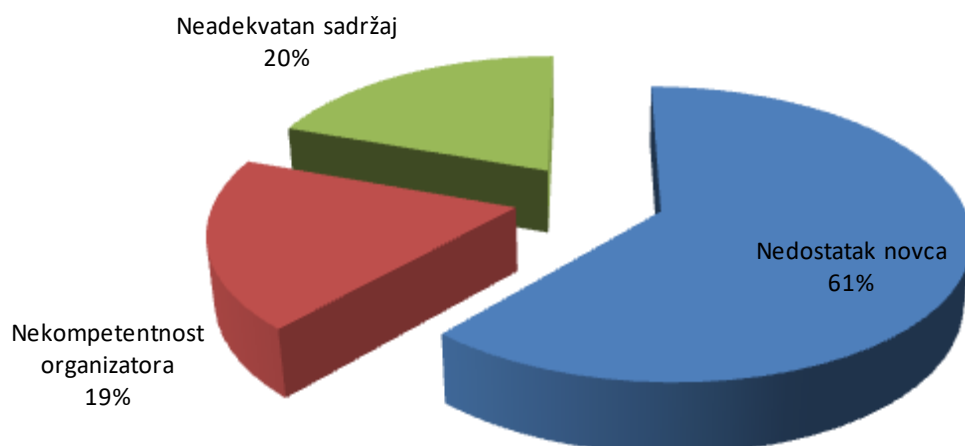
Trebalo bi po potrebi angažovati muzičare iz drugih općina 1%

Da li ste za formiranje Gradskog hora i Gradskog orkestra?

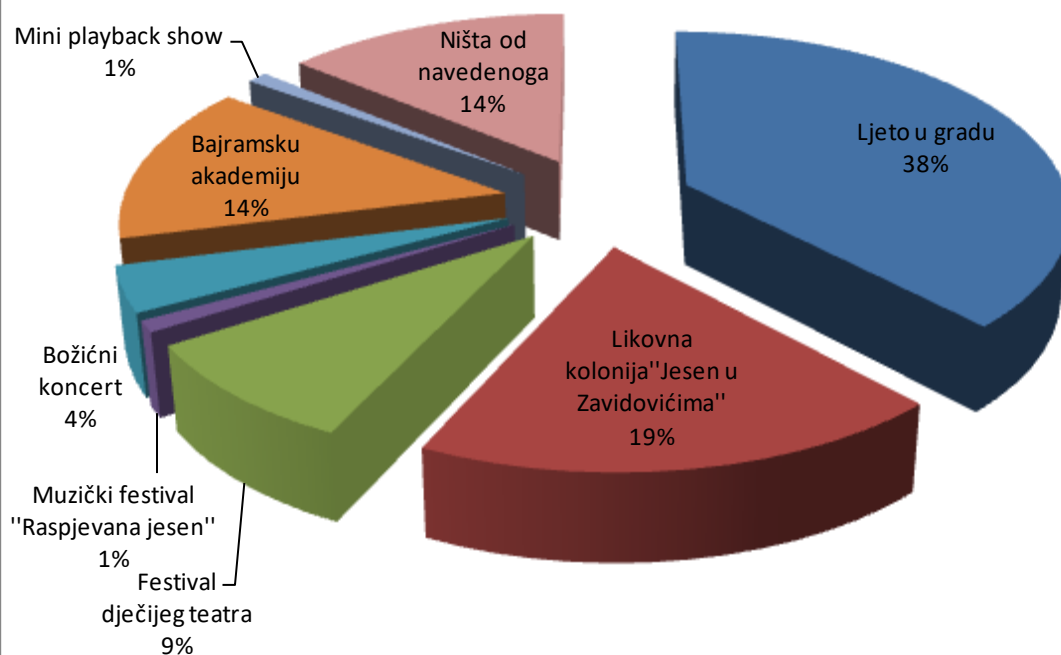

Šta po Vama najviše utiče na kvalitet kulturnih manifestacija?

Koju od navedenih kulturnih manifestacija biste naradije posjetili?

Da li ste za kreiranje kulturno-zabavnih sadržaja za stanovništvo sa posebnim potrebama i osobe sa invaliditetom?

ZAKLJUČAK

Služba za upravljanje društvenih djelatnosti i opću upravu općine Zavidovići je u svom Programu rada Službe za 2017.godinu planirala izradu Nacrta Strategije kulturne politike općine Zavidovići za period 2018.-2023. godina.

Općinski načelnik Zavidovići imenovao je Radnu grupu za izradu Strategije kulturne politike na području općine Zavidovići 2018.-2023.godina, u sastavu:

1. Hrvic Muamer, Predsjednik Komisije, lokalna uprava
2. Jalmanović Sanel, član, JU "Centar za kulturu" Zavidovići
3. Šemso Muhić, član, predstavnik NVO sektora
4. Melisa Mujanović, član, JU "Javna biblioteka" Zavidovići
5. Arminka Memišević, član, predstavnik NVO sektora
6. Agić Zinaid, član, predstavnik Druga osnovna škola (odjeljenje muzičke škole)
7. Muhić Jasmin, član
8. Husić Haris, član

Radna grupa je pribavila potrebnu dokumentaciju iz nadležne Službe, izvršila procjenu i provela ispitivanje trenutnog stanja iz oblasti kulture na području općine, te nakon toga pripremila Nacrt Strategije kulturne politike i dostavila ga u Kabinet Općinskog načelnika na dalji postupak prema Općinskom vijeću Zavidovići.

Izrada i usvajanje Strategije kulturne politike na području općine Zavidovići, s obzirom da niti jedna općina na području Zeničko-dobojskog kantona nema usvojenu Strategiju kulturne politike, predstavlja značajan korak za našu Općinu.

PREDSJEDAVAJUĆI
OPĆINSKOG VIJEĆA
Redžo Seferović

OPĆINSKI NAČELNIK

mr. sci. Hašim Mujanović

Obradio: _____
(Idriz Alihodžić)